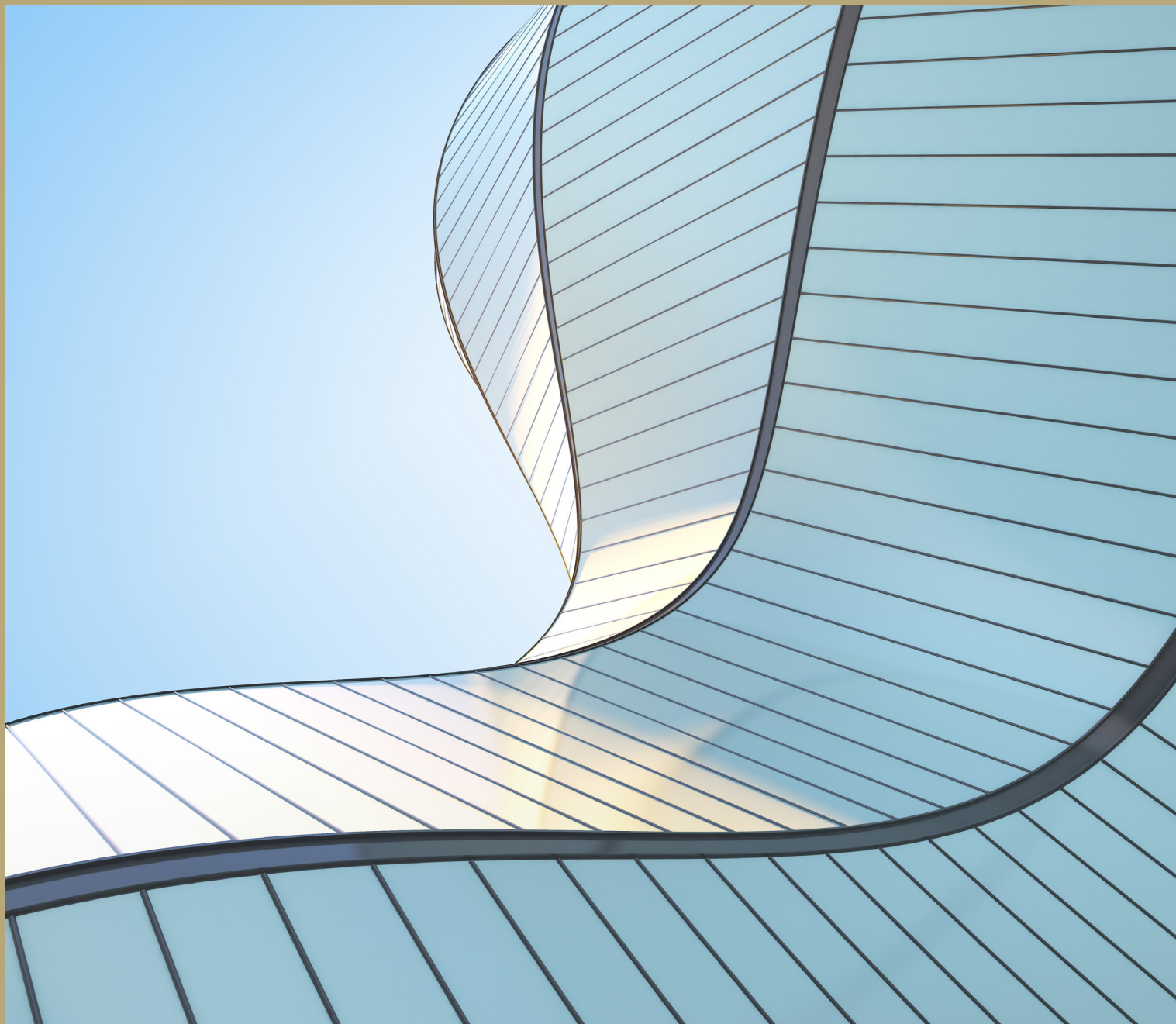

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmeisteren for Svalbard

Årsrapport 2024

Innhold

1. Leders beretning	3
2. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
<i>Dette er Direktoratet for mineralforvaltning</i>	
<i>Året som gikk</i>	
<i>Organisering og ledelse</i>	
<i>Resultatkjede</i>	
<i>Utvalgte volumtall</i>	
<i>Utvalgte økonomitall</i>	
3. Årets aktiviteter og resultater	11
<i>Samlet vurdering av måloppnåelse</i>	
Mål 1: DMF skal til enhver tid sørge for en mest mulig bærekraftig forvaltning av Norges mineralressurser basert på helhetlige samfunnsøkonomiske vurderinger.	13
Mål 2: DMFs virksomhet skal føre til en lønnsom og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler.	21
Mål 3: DMFs virksomhet skal føre til en forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet og så langt som mulig redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte gruveeiendommer underlagt NFD innenfor gjeldende budsjettammer.	29
Mål 4: DMF skal sørge for at Svalbards geologiske ressurser i størst mulig grad forvaltes og utnyttes helhetlig i tråd med svalbardpolitiske mål og Bergverksordningen.	33
Mål 5: DMF skal til enhver tid, og innenfor tilgjengelige rammer, ha et best mulig kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen.	35
4. Virksomhetsstyring	42
5. Vurdering av fremtidsutsikter	46
6. Årsregnskapet	48

Kapittel 1

Leders beretning

Leders beretning

Direktoratet for mineralforvaltning har vært i endring så lenge vi har eksistert. Også i 2024. I året som gikk har vi tatt et stort og avgjørende steg i utviklingen mot et fullverdig direktorat som kan fylle de oppgaver, krav og forventninger samfunnet har til oss. Organisasjonen er omorganisert med et nytt nivå for strategisk ledelse, og med enheter som følger saksgang på en mer overgripende måte. Tre avdelinger er etablert; Virksomhetsstyring, Mineralressurser og mineralvirksomhet - og Svalbard, tilsyn og etterdrift. Effekten av omorganiseringen er at vi er styrket som kunnskaps- og kompetanseorgan for utvikling av bærekraftig mineralforvaltning i et bredt samfunnsperspektiv, gjennom styrket strategisk ledelse, bedre virksomhetsstyring og økt mulighet til å drive ressursforvaltning på et helhetlig systemnivå. Dette vil organisasjonen og samfunnet for øvrig nyte godt av i årene som kommer.

Samtidig med de organisatoriske endringene har vi i 2024 levert godt på alle de fem målene som er satt for virksomheten vår. Vi registrerer at det har vært mindre behov for innsigelser fra DMF i kommunal planbehandling, og ser flere indikasjoner på at DMFs langsiktige utviklingsarbeid med å løse konflikter og utfordringer gjennom veiledning til kommunene har båret frukter. Dette er avgjørende for den helhetlige mineralforvaltningen samfunnet er avhengig av. I 2024 leverte vi også Mineralkompasset, et verktøy som gir kommunene godet muligheter til å ha oversikt over leting og undersøkelser i egen kommune, og dermed være en aktiv pådriver for koordinerte prosesser for å utvikle mineralindustri. Verktøyet gir også næringen bedre muligheter til tidlig og god planlegging.

Vi har jobbet konkret med å utvikle rollen som koordinator for mineralprosjekter i tre store og komplekse prosjekter, og høstet viktige erfaringer som vil komme til nytte for raskere prosesser i årene som kommer.

2024 var året vi i DMF landet som direktorat. Tiden som kommer vil bringe med seg endringer, både i form av endringer i etterspørsel og behov for mineraler, nytt lovverk og en annen internasjonal virkelighet enn vi er blitt vant til. Med utviklingsarbeidet vi har gjennomført i 2024 er vi rustet til å møte endringene.

Trondheim, 15. mars 2025
Bjarte Rambjør Heide
Direktør

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Kapittel 2

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Dette er Direktoratet for Mineralforvaltning

DMF er fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet i Norge. Ansvaret kan skjematisk oppsummeres med en iverksettende rolle og en faglig rolle, som vist nedenfor.

Sektormyndighet og fagetat for mineralressurser og mineralvirksomhet

Iverksettende rolle

Forvaltning av regelverk

- Mineralloven
- Bergverksordningen for Svalbard
- Sektorovergrepene regelverk
- Sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet etter plan- og bygningsloven (berørt myndighet)

Delegerte oppgaver

- Sikring av gamle gruveåpninger
- Miljøtiltak (inkl. Løkken i Folldal og Sulitjelma)
- Andre delegerte oppgaver

Faglig rolle

Faglig rolle for departementet

- Særskilte oppdrag
- Bidrag til lov-/forskriftsarbeid
- Utredninger

Kompetanseorgan utad overfor sektoren, andre offentlige etater og allmennheten

- Sektormyndighet (berørt myndighet) for mineraler i areal- og samfunnsplanlegging etter plan- og bygningsloven og Svalbardmiljøloven
- Kunnskapsutvikling, statistikk og analyse
- Veiledning og formidling til næringen
- Digitalisering og karttjenester

VÅRT SAMFUNNSOPPDRAG

DMF skal bidra til økt verdiskaping gjennom å legge til rette for en langsiktig ressurstilgang basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler i Norge. DMF skal bidra til at Svalbards geologiske ressurser forvaltes og utnyttes best mulig til nytte for samfunnet.

VÅRE KJERNEVERDIER

Modig

Vi viser vei og tar ansvar for å gjøre det som er riktig, både som enkeltperson og som organisasjon.

Trygg

Vi deler vår kunnskap og gir god faglig veiledning. Våre beslutninger er etterprøvbare.

Integritet

Vi er tro mot våre verdier og retningslinjer. Vi gjør det vi sier vi skal gjøre.

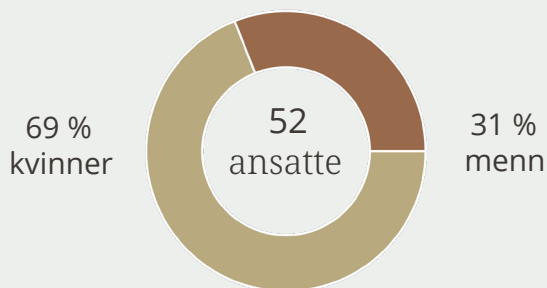
Profesjonell

Vi opptrer tillitsvekkende, uavhengig og saklig. Vi forstår vår rolle og vårt mandat.

Samhandling

Vi drar i samme retning mot felles mål. Vi involverer for å bli bedre.

ORGANISASJONEN

Året som gikk

Ved siden av arbeidet med å utføre sammfunnsoppdraget og nå målene i tildelingsbrevet har DMF i 2024 fortsatt å arbeide mot de virksomhetsstrategiske målene satt i 2022, med følgende strategiske hovedmål for 2023- 2026: DMF skal styrke seg som kunnskaps- og kompetanseorgan for utvikling av en bærekraftig mineralforvaltning i et bredt samfunnsperspektiv.

Hovedmål for 2024

Ved siden av samfunnsoppdraget har våre hovedmål for 2024 vært:

- 1 DMF skal til enhver tid sørge for en mest mulig bærekraftig forvaltning av Norges mineralressurser basert på helhetlige samfunnsøkonomiske vurderinger.
- 2 DMFs virksomhet skal føre til en lønnsom og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler.
- 3 DMFs virksomhet skal føre til en forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet og så langt som mulig redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte gruveeiendommer underlagt NFD innenfor gjeldende budsjetttrammer
- 4 DMF skal sørge for at Svalbards geologiske ressurser i størst mulig grad forvaltes og utnyttes helhetlig i tråd med svalbardpolitiske målsettinger og Bergverksordningen.
- 5 DMF skal til enhver tid, og innenfor tilgjengelige rammer, ha et best mulig kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen.

Hovedmålene utgjør underkapittel i kapittelet Aktiviteter og resultater i 2024. Disse målene er gitt oss gjennom tildelingsbrevet for 2024. Gjennom tildelingsbrevet fikk vi også ytterligere oppdrag; oppfølging av regjeringens mineralstrategi inkludert ordning for koordinering av kritiske mineralprosjekter, og oppfølging av NOU 2022:8 Ny minerallov, opprydding av forurensing fra nedlagte gruver og gjennomgang av gebyr og avgift

Strategiske delmål:

- 1 Styrket kunnskapsutvikling og formidling: DMF skal nå strategiske mål gjennom tverrfaglig og helhetlig forvaltning og formidling, basert på god kunnskap om mineralnæringen og om samfunnets fremtidige behov
- 2 Måltrettet samhandling: DMF skal nå strategisk mål gjennom måltrettet samhandling med andre myndigheter og koordinering av prosesser
- 3 Strategisk styring og ledelse: DMF skal nå strategisk mål gjennom endring fra operativ til strategisk styring og ledelse i en organisasjon tilpasset DMFs helhetlige ansvar
- 4 Riktig kompetanse: DMF skal nå strategisk mål gjennom måltrettet rekruttering, sørge for kontinuitet og styrket forvaltningskompetanse

Det mest omfattende og inngripende tiltaket i 2024 var omorganisering av organisasjonen.

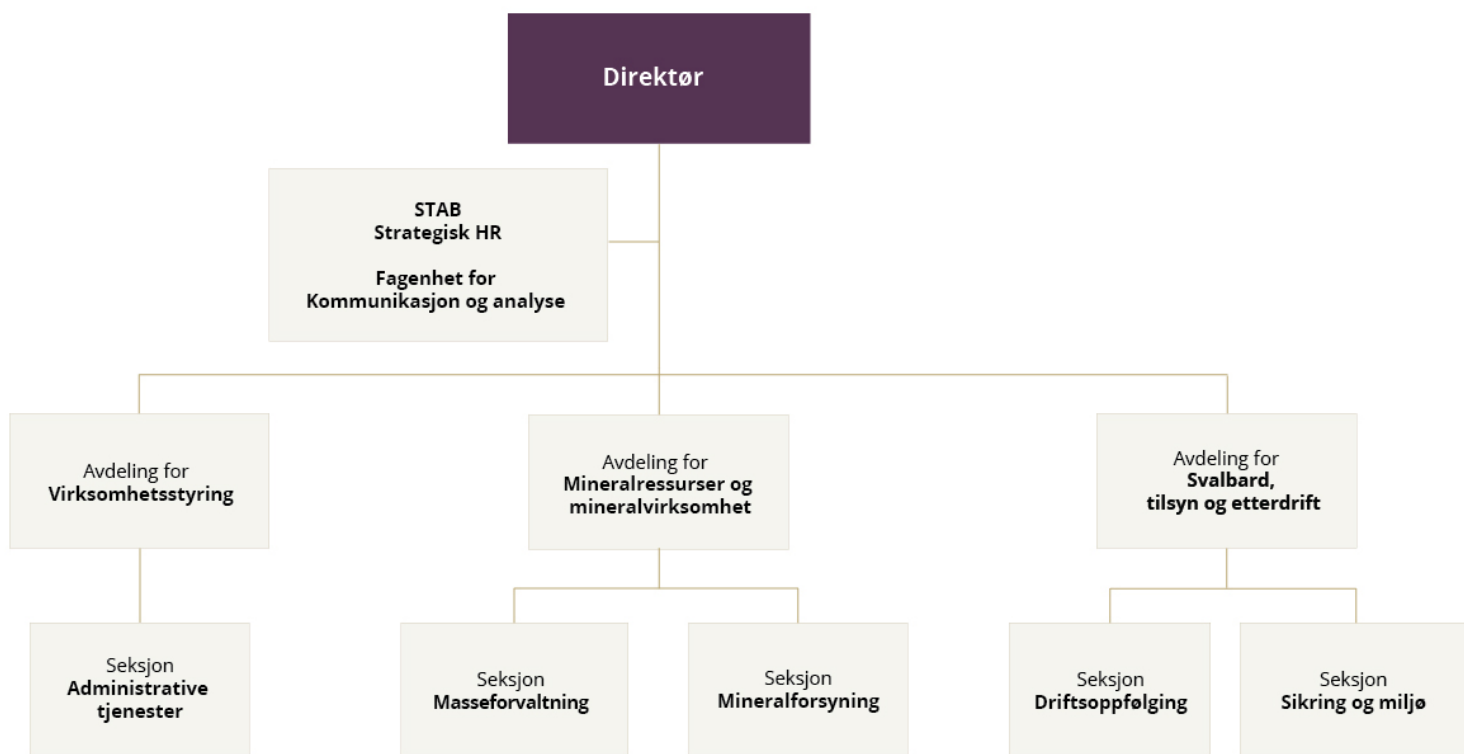
Organisering og ledelse

DMF har i 2024 omorganisert og innført et nytt avdelingsnivå. Seks seksjoner underlagt direktør ble omorganisert under tre avdelingsdirektører fra 1. april 2024. Målene for omorganiseringen var:

1. En robust organisasjon, uavhengig av enkeltpersoner
2. Målrettet og effektiv virksomhetsstyring og strategisk ledelse
3. Legge til rette for faglig utvikling, samhandling, kontinuitet i drift for både kjerne- og støtteprosesser
4. Tydelig ansvar og myndighet, både internt og eksternt
5. Bedre i stand til å oppfylle forventninger og krav som fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet, i tråd med hovedinstruks og samfunnsoppdrag

I etterkant har avdeling for mineralvirksomhet og mineralressurser omorganisert seksjonsnivået for å tydeliggjøre skillet mellom masseforvaltning og mineralforsyning.

DMF ser allerede effekt av styrket strategisk ledelse gjennom bedre virksomhetsstyring, og strategisk ledelse. Det vil fortsatt pågå arbeid med lederutvikling i tråd med statens arbeidsgiverstrategi i 2025. Per 31.12.2024 ser organisasjonskartet slik ut:

Resultatkjede

INNSATS-FAKTORER

Innsatsfaktorer

- 78 millioner kr i driftsbevilgning
- 28 millioner kr til miljø- og sikringstiltak
- 47 avtalte årsverk totalt med tverrfaglig kompetanse, hvorav 41 årsverk er utført
- 5 ledere på strategisk nivå (direktør, 3 avdelingsdirektører og 1 kommunikasjonssjef)
- 5 seksjonssjefer på operativt nivå
- 22 millioner til konsulenttjenester
- 10 millioner til andre fremmede tjenester
- Arbeidslokaler i Trondheim (Ladebekken 50) og på Svalbard (Bergmesterboligen) med nødvendig infrastruktur
- Kompetanse og ressursstyring

AKTIVITETER

Aktiviteter

Kjerneprosesser:

- Saksbehandling og myndighetsutøvelse etter mineralloven, Bergverksordningen for Svalbard og sektorovergripende lovverk
- Forsvarlig sikring etter tidligere gruvevirksomhet
- Eiendomsforvaltning inkludert gjennomføring av tiltak etter pålegg fra NFD
- Råd og veiledning overfor næringen til statlig og kommunal forvaltning av allmennheten
- Informasjonsvirksomhet nasjonalt og internasjonalt
- Innhentning og bearbeiding av kunnskap om mineralnæringen og samfunnets behov

UTVIKLINGS-PROSESSER

Utvikling

Utviklingsprosesser:

- Analyse av næringen og samfunnets behov
- Utvikling av digitale verktøy for saksbehandling og kommunikasjon

Styringsprosesser:

- Planlegging, budsjettering, rapportering, risikostyring, analyse og revurdering

Støtteprosesser:

- Lønn, regnskap, IT-drift, arkiv, kommunikasjon og HR

PRODUKTER OG TJENESTER

Produkter og tjenester

- Vedtak og administrering av rettigheter og tillatelser etter mineralloven og Bergverksordningen for Svalbard
- Digital driftsrapportering og søknad om driftskonsesjon via «Min side» og andre tjenester
- Tilsyn/befaring med at aktiviteter foregår i samsvar med mineralloven og Bergverksordningen for Svalbard
- Høringsuttalelser/innsigelser og faglig bistand som sektormyndighet i plansaker etter plan- og bygningsloven og annet lovverk
- Utførelse av forsvarlig sikring etter tidligere mineralvirksomhet
- Gjennomføring av miljøtiltak og eiendomsforvaltning på nedlagte gruveområder på vegne av NFD
- Veiledning og verktøy for offentlig sektor og næringsliv, herunder Mineralkompasset
- Utvikling og formidling av fakta og kunnskap om mineralnæringen og samfunnets behov
- Faglig rådgiving ovenfor fagdepartement
- Bidrag til åpen og opplyst samfunnsdebatt

BRUKER-EFFEKTER

Brukereffekter på lang sikt

Næringen

- Like rammevilkår og forutsigbare betingelser
- Økt økonomisk lønnsomhet i virksomhetene
- Forsvarlig og bærekraftig mineralaktivitet
- Kompetansebygging og profesjonalisering
- Raskere saksbehandling og mindre byråkrati

Annen statlig og kommunal forvaltning

- Økt kunnskap og mer fakta om mineralvirksomhet og løsninger
- På tvers av sektorer
- Innspill til endringer i regelverk
- Faglig bistand og forankring i statlig styring

Allmenheten

- Deling av data
- Tilgang til informasjon og veiledning om mineralvirksomhet
- Bedre ressursutnyttelse og verdiskaping
- Mer tilgjengelig informasjon
- Sikrere ferdsel nær gamle gruveområder
- Ivaretagelse av nabo- og samfunnshensyn

SAMFUNNS-EFFEKTER

Samfunns effekter på lang sikt

- Verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig forvaltning, utvinning og bearbeiding av mineraler
- Trygge og bærekraftige forsyningskjeder av nødvendige råstoffer
- Tidligere mineralvirksomhet blir forsvarlig sikret
- Ivaretagelse av mineralressurser i samfunnsplanlegging
- Raskere realisering av mineralprosjekter innenfor bærekraftige rammer
- Økt koordinering mellom myndigheter som fører til raskere prosesser

Utvalgte volumtall

TABELL 1			
TYPE SAKER	PR 31.12.2022	PR 31.12.2023	PR. 31.12.2024
Nye saker i P360	5004	5043	6295
Inngående dokumenter	5309	7365	6297
Utgående dokumenter	3805	3318	3639
Driftsrapporter	1485	1512	1476
Reguleringsplaner	520	465	409
Kommuneplaner/delplaner	82	54	205
Innsynsbegjæringer	1629	1595	2555
Antall dokumenter innsynsbegjært	1819	2004	2804
Driftskonsesjoner:			
Nye driftskonsesjonssaker	31	45	40
Vedtak om driftskonsesjoner	47	47	28
Avslag/awising/avsluttet	16	5	5
Overdragelse av driftskonsesjon:			
Antall søknader	27	29	33
Antall vedtak	10	22	24
Antall avslag/avsluttede saker	7	7	14

Utvalgte økonomitall

Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det kommer frem i prinsippnoten til årsregnskapet. DMF mottar bevilgninger fra to departement. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) bevilger på kapittel 0906, og Justisdepartementet (JD) bevilger på kapittel 0011 Svalbard.

TABELL 2			
UTVALGTE NØKKELTALL FRA ÅRSREGNSKAPET	2022	2023	2024
Antall ansatte i gjennomsnitt*	54	49	48
Antall avtalte årsverk	53	48	47
Antall utførte årsverk	48	43	41
Samlet tildeling post 01-99 (i tusen kroner)	80 258	101 544	104 259
Utnyttelsesgrad post 01-29**	97,8 %	96,7 %	96,4 %
Sum driftsutgifter (i tusen kroner)	78 464	85 334	87 790
Lønnsandel av driftsutgifter i %	52,0 %	46,1 %	47,7 %
Lønnsutgifter per årsverk (i tusen kroner)	843	920	1 011

*tallet er gjennomsnitt for året og hentet fra SSB. Inkluderer 2 årsverk pr år på Svalbard (kap. 0011)

** ikke inkludert de to årsverkene pr år på Svalbard (kap. 0011), disse er utnyttet 100%

Kapittel 3

Årets aktiviteter og resultater

Samlet vurdering av måloppnåelse

MÅL

Mål 1

DMF skal til enhver tid sørge for en mest mulig bærekraftig forvaltning av Norges mineralressurser basert på helhetlige samfunnsøkonomiske vurderinger.

Mål 2

DMFs virksomhet skal føre til en lønnsom og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler.

Mål 3

DMFs virksomhet skal føre til en forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet og så langt som mulig redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte gruveeiendommer underlagt NFD innenfor gjeldende budsjettammer.

Mål 4

DMF skal sørge for at Svalbards geologiske ressurser i størst mulig grad forvaltes og utnyttes helhetlig i tråd med svalbardpolitiske mål og Bergverksordningen.

Mål 5

DMF skal til enhver tid, og innenfor tilgjengelige rammer, ha et best mulig kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen.

KONKLUSJON

I 2024 har vi fortsatt utviklingen med å drive naturressursforvaltning på systemnivå. Her har omorganiseringen vært en viktig aktivitet. Vi har et godt organisatorisk grunnlag for å drive helhetlig mineralressursforvaltning fra leting til drift, med ulike verktøy for mineralgrupper som har forskjellige karaktertrekk. Utvikling av mineralkompasset for statens mineraler, industrimineraler og lette metaller som ble lansert i desember 2024 er et viktig verktøy for kommunene og letesekapene, mens vedlikehold av ressursregnskap og levetidsanalyse er sentralt for kommuner som skal planlegge og vurdere behovet for byggeråstoff. DMFs arbeid over tid mot kommuner har gjort at vi har styrket vår rolle i planleggingsprosesser og sikret at relevante hensyn blir ivaretatt på en grundig måte. DMF har vurdert måloppnåelsen som god.

Vi har opprettholdt søknadsbehandlingen av rettigheter og tillatelser. Søknader som omfatter kritiske mineraler er prioritert og er behandlet fortløpende. Dette har gjort at vi har hatt en noe lengre saksbehandlingsstid for søknader som omfatter byggeråstoff. Vi har forsterket veiledningen rundt søknader om og oppfølging av bergrettigheter, spesielt til nye rettighetshavere. DMF har vurdert måloppnåelsen som god.

Målet er ikke oppnådd i henhold til beskrivelsen av måloppnåelse. Restansene har i mange år vært store. For indikatorene knyttet til forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet har DMF fortsatt det systematiske arbeidet med sikringsporteføljen og metodikk for risikovurdering, men har i 2024 ikke gjennomført sikringstiltak. DMF har registrert i overkant av 2000 gruveåpninger etter drift på statens mineraler. Foreløpige tall fra risikovurdering tyder på at en vesentlig andel av disse har et høyt kritisk eller middels behov for sikringstiltak, og antallet er økende. For indikatorene knyttet til eiendomsforvaltning inkludert påleggsoppfølging på vegne av NFD for hjemfalte bergverk, er arbeidet med *Helhetlig tiltaksplan for Folldal* pågående og revidering av helhetlig tiltaksplan for Løkken videreført. Øvrig eiendomsforvaltning og håndtering av avvik etter annet regelverk har ikke tilfredsstillende måloppnåelse sett opp mot målbeskrivelsen.

DMF følger opp mineralaktivitet på Svalbard, og har også i 2024 hatt tilstedeværelse på DMFs kontor i Longyearbyen fordelt gjennom året. Tildeling av rettigheter til mineraler, oppfølging av rettigheter og tilsyn med mineralvirksomhet har vært en prioritert oppgave. I tillegg kommer ivaretagelse av geologiske ressurser, innspill til plan- og vernesaker o.l. Lovforvaltningen etter Bergverksordningen er utført med stabilitet, og DMF har gitt faglige råd for ivaretagelse av geologiske ressurser i planprosesser. Måloppnåelsen er tilfredsstillende, samtidig som DMF tar høyde for økt behov for prioritering knyttet til avslutning av gruedrift og gruveåpninger etter nedlagt drift de kommende årene.

I 2024 har vi arbeidet med å konsolidere og kvalitetssikre prosesser for både innhenting, bearbeiding og distribuering av kunnskap og data, og på den måten fått et godt grunnlag for videre utvikling av effektive prosesser for god måloppnåelse. Vi har tatt i bruk vår egen dataplattform, og på den måten kunnet dele ytterligere data for eksempel gjennom Mineralkompass og tre nye kart på dirmin.no. Vi har hatt vesentlig utskifting av nøkkelpersonell for mål 5, og vurderer dermed måloppnåelsen som god, i og med at vi har opprettholdt kvalitet på leveranser, og lagt et solid grunnlag for videre utvikling.

Mål 1

DMF skal til enhver tid sørge for en mest mulig bærekraftig forvaltning av Norges mineralressurser basert på helhetlige samfunnsøkonomiske vurderinger.

Målet ansees å være oppnådd når DMF så godt som mulig, innenfor tilgjengelige rammer, bidrar til at norske mineralressurser forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv og inkluderes i relevante planprosesser

Bærekraft er nedfelt i DMFs samfunnsoppdrag og styrende dokumenter. DMF kan utøve bærekraftig forvaltning som myndighet gjennom saksbehandling og som fagorgan gjennom veiledning og rådgivning.

Utvikling av mer bærekraftig mineralforvaltning representerer selve kjernen i bærekraftsdefinisjonen; trippelperspektivet. Det er nødvendig at både økonomiperspektivet, miljøperspektivet og sosiale forhold ivaretas. Som i 2023 arbeider DMF med å konkretisere hva dette innebærer for mineralforvaltningen:

Økonomi: verdiskaping, tillatelsesprosesser, høy risikoprofil og retten til mineraler.

Klima og miljø: ressursutnyttelse, sirkularitet, naturinngrep, driftsmetoder og utslippsreduksjon (deponi, kjemikalier, CO₂), avslutning, sikring og istandsetting.

Sosiale forhold: forsyningsikkerhet, lokale arbeidsplasser og kompetanse, geografi (arealbrukskonflikter, urfolk, sårbar natur og samdrift), avslutning og etterdrift (samdrift med annen industri eller annen planlagt etterbruk eller naturrestaurering).

Gjennom flere år har DMF jobbet med å utvikle bærekraftig myndighetsutøvelse og veiledning ved å løfte vårt arbeid med ressursforvaltning fra sak- til systemnivå. Vi har gitt høringsuttalelser i mange hundre arealplansaker årlig, og vi har høstet erfaring fra saksbehandling av mer enn 1300 søknader om driftskonsesjon siden mineralloven trådte i kraft i 2010.

I år har vi videreutviklet bærekraftig systemtankegang ved å legge til rette organisatorisk for å skille mellom hva som er bærekraftig systemtankegang for utvikling av mineralprosjekter ved å dele mineralressursene inn i to mineralgrupper med forskjellige karakteristiske trekk. God ressursforvaltning innebærer forskjellige måter å tenke på for de to gruppene. Det ligger også an til at fremtidig regelverk deler mineralgruppene inn i to hovedgrupper*. Skillet går mellom statens mineraler, industrimineraler og lette metaller på den ene siden, og byggeråstoff og naturstein på den andre siden. For den første gruppen er det **forsyningsikkerhet og råvaretilførsel** som er særlig viktig. For den andre gruppen er **god masseforvaltning** essensielt, både for byggeråstoffmasser som faller innenfor og utenfor mineralloven. Hva som er bærekraftig forvaltning vil dermed være forskjellig for de to mineralgruppene. I år har DMF gjennomført omorganiseringer for å legge til rette for å arbeide med mer målrettet bærekraftig ressursforvaltning i både saksbehandling og veiledning for de to mineralgruppene.

Fra å ha brukt storparten av ressursene på implementering av minerallov og eliminering av konsesjonskø, har DMF gradvis vært i stand til å heve blikket fra enkeltsaksnivå til å jobbe mot en helhetlig ressursforvaltning, inkludert samfunnsøkonomiske vurderinger. Sistnevnte sørger vi i første rekke for ved å stå for et offentlig kunnskapsgrunnlag for mineralnæringen, andre offentlige organer og samfunnet ellers for en faktabasert løsning av «komplekse målkonflikter i skjæringspunktet næring, miljø og samfunn» som bidrar til faktabaserte avgjørelser hos alle samfunnsaktører. Kunnskapsgrunnlaget strekker seg fra innkjøpte rapporter om mineralnæringens verdiskapingspotensial til at vi i desember lanserte Mineralkompasset.

*NOU 2022:8, punkt 2.4.1

Antall mottatte saker i offentlig planbehandling, antall avgitte uttalelser med merknader og resultater av disse

Våre oppgaver etter plan og bygningsloven sorterer både inn under vår faglige rolle, hvor vi gir veiledning og faglige råd overfor planmyndighetene, og under den iverksettende rollen hvor vi er sektormyndighet med lovforankrede rettigheter og plikter, herunder innsigelseskompetanse. Utøvelsen av rollen som sektormyndighet/berørt myndighet etter plan og bygningsloven gjøres gjennom høringsuttalelser, deltakelse i planforum, fremme av innsigelser og annen dialog med planmyndighetene. Alt med grunnlag i DMFs faglige vurderinger og med bruk av kunnskap fra andre offentlige organ der vi ikke selv har kapasitet til å foreta egne utredninger. Oppgavene er sentrale i DMFs arbeid for å oppnå målet om at norske mineralressurser forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv og inkluderes i relevante planprosesser.

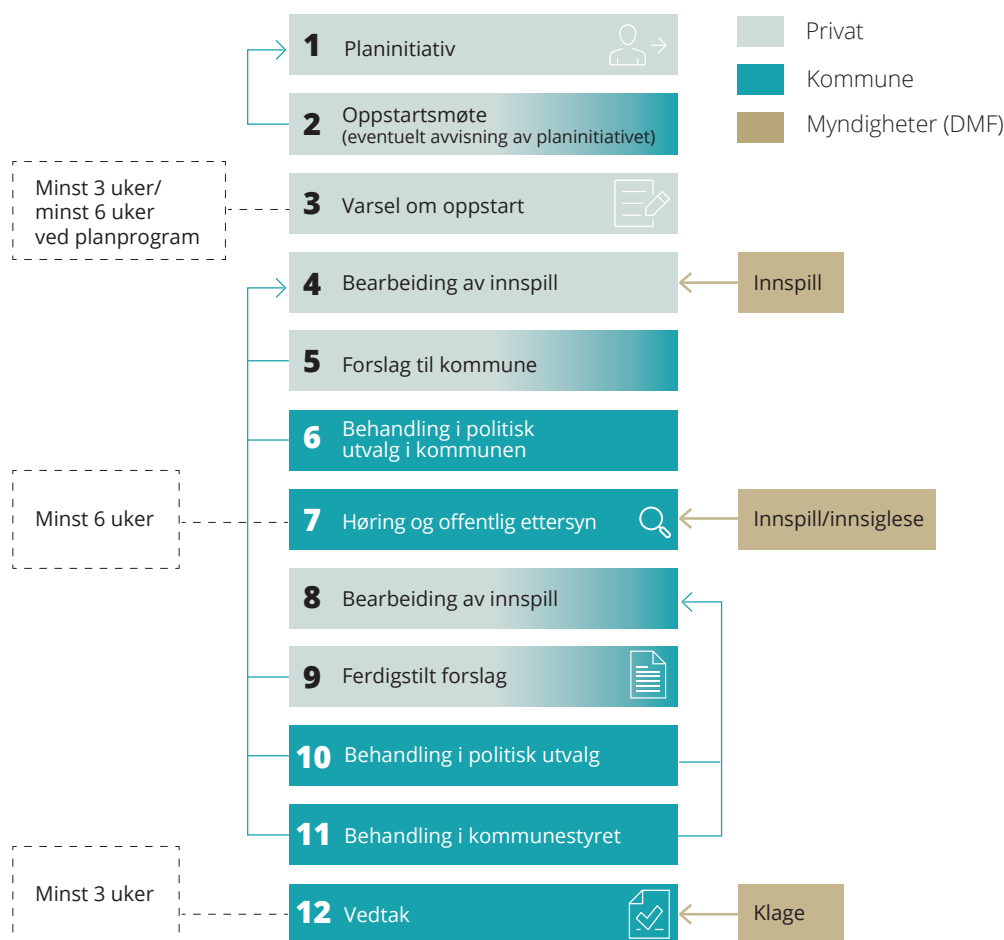
TABELL 3

	2022	2023	2024
Antall mottatte nye saker i offentlig planbehandling (kommuneplaner og reguleringsplaner)	602	519	622

Planprosess

En planprosess består av ulike formelle steg, og kan strekke seg over lang tid. Gjennom utviklingen av saken og frem til endelig vedtak kan påvirkningen på de ulike interesseområdene endres. For tilstrekkelig ivaretagelse av rollen som berørt myndighet, er det derfor viktig at vi i de sakene som berører vårt fagområde følger planløpet fra start til slutt.

Figuren viser nærmere beskrivelse av en typisk planprosess:

Antall inngående dokumenter som krever behandling

Tabell 4 viser totalt antall behandlinger i offentlig planbehandling som DMF har gjort de senere årene, og inneholder ikke dispensasjoner etter plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, energisaker og andre lovverk. Tallene inkluderer vedtaksbrev vi mottar fra kommunene.

TABELL 4

	2022	2023	2024
Antall inngående dokumenter som krever behandling	1274	1221	1287

Antall avgitte uttalelser med merknad fra DMF i planbehandling

TABELL 5

	2022	2023	2024
Innsigelse	6	5	0
Varsel om innsigelse	6	2	0
Faglig råd	37	31	23
Uttalelser med merknad	454	319	381
Uttalelser uten merknad	372	22	29
Sum uttalelser	876	379	433
Innkommne dokumenter til behandling, uten uttalelse fra DMF	398	842	854

I 2024 har vi observert flere endringer i DMFs arbeid sammenlignet med 2023:

Det har vært en nedgang i antall innsigelser og varsler om innsigelse, noe som kan indikere at DMF har lykket med strategien med å løse potensielle konflikter og utfordringer på et tidligere stadium i prosessen. Ved å gi tidlig veiledning og råd, har DMF bidratt til å redusere behovet for formelle innsigelser, noe som kan føre til mer smidige og effektive planleggingsprosesser.

Antall faglige råd fra 2023 til 2024 har gått ned. Vi mottok 622 plansaker i 2024, en økning på 103 saker eller omtrent 20 % sammenlignet med 2023, da vi mottok 519 saker. Til tross for denne økningen i antall mottatte plansaker, har vi gitt færre faglige råd i år. Dette skyldes at vi har fått flere store, strategiske dokumenter som vi ikke gir råd om, som planstrategier og kommuneplaner.

Uttalelser med merknader har en økning fra 2023, sammen med en liten økning i dokumenter til behandling uten uttalelse. Økningen tilsvarer omtrent den prosentvise økningen i antall plansaker mottatt i 2024. Vi gir som regel merknad til høring av mer overordnede strategier og planer. Samtidig har vi mottatt flere planer der vi ikke har hatt behov for å gi uttalelse.

Antall uttalelser uten merknad holder seg også på omtrent samme prosentvise nivå som i fjor. DMF har fortsatt å nedprioritere å skrive uttalelser der vi ikke har merknader eller andre tilbakemeldinger til planarbeidet. De få uttalelsene vi skriver uten merknad er vanligvis saker der vi tidligere har hatt merknad, men våre tidligere merknader er innarbeidet eller det er gjort andre endringer i planen som gjør at vi ikke har merknader ved høring. Dette gjelder ofte saker som kommer på høring flere ganger, eller saker hvor man skriver en samlet uttalelse for flere arealer.

Resultater av tidligere uttalelser med merknad

TABELL 6

	2022	2023	2024
Faglige råd imøtekommet	5	10	8
Faglige råd delvis imøtekommet	2	3	4
Faglige råd ikke imøtekommet	2	11	6
Merknader imøtekommet	4	60	41
Merknader delvis imøtekommet	4	38	43
Merknader ikke imøtekommet	-	33	28

I 2024 har vi observert flere endringer i hvordan DMFs faglige råd og merknader har blitt møtt sammenlignet med 2023. Det har vært en justering i hvordan kommunene implementerer DMFs råd, med en liten nedgang i antall råd som blir fullt ut imøtekommet, og en liten økning i delvis imøtekomne råd. Dette kan tyde på at kommunene tar hensyn til deler av rådene, men ikke nødvendigvis hele anbefalingen. Endringen er imidlertid liten.

Samtidig har DMF arbeidet for en bedring i kommunikasjonen og forståelsen mellom DMF og kommunene, noe som har ført til at flere råd blir tatt med i betraktningen. Forbedringen skyldes både styrking av egen kompetanse om vår rolle som mineralforvalter og at vi høster erfaring med saksbehandling over tid. Dette har vi gjort gjennom kurs for saksbehandlere i kommunal planbehandling som ble gjennomført i november 2023. Det har også vært en betydelig nedgang i antall merknader som blir fullt ut imøtekommet, mens antallet delvis imøtekomne merknader har økt. Dette kan indikere at kommunene vurderer og implementerer deler av DMFs merknader, selv om ikke alle blir fullt ut implementert.

Samlet sett viser disse endringene at DMF har tilpasset sin arbeidsmetodikk for å fokusere på kvalitet og effektivitet. Ved å gi mer målrettede faglige råd og øke antall uttalelser med merknad, har DMF styrket sin rolle i planleggingsprosesser og sikret at relevante hensyn blir ivaretatt på en grundig måte.

Innsigelser

Innsigelser er et verktøy som gir regionale og statlige myndigheter muligheten til å protestere mot kommunens forslag til vedtak i saker etter plan- og bygningsloven. Innsigelser brukes i saker som er vurdert til å være i strid med spørsmål av nasjonal eller vesentlig regional betydning. Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) behandler innsigelser der man ikke er blitt enige i planprosessen eller etter mekling hos statsforvalteren. De fleste sakene løses uten at de må sendes til KDD. For å bidra til å unngå innsigelser, prioriterer DMF deltakelse i relevante planforum høyt.

I tabellen under følger en oversikt over pågående innsigelsessaker. I 2024 har DMF ikke gitt noen innsigelser. Dette indikerer at DMFs forebyggende arbeid har vært effektivt. Det sparer tid og ressurser for alle involverte parter.

Oversikt over pågående innsigelsessaker

TABELL 7		
2022	KOMMENTAR	STATUS
E16 Kongsvinger – Romerike	Interkommunal kommunedelplan for båndlegging til vegkorridor, med ti alternativer til vegkorridorer. DMF har innsigelse til tre korridorer på grunn av manglende konsekvensutredning av berørte masseuttak med driftskonsesjon.	Følges opp.
Kommuneplanens arealdel Skien	Innsigelser til manglende konsekvensutredning av nasjonalt viktige mineralforekomster.	Etter flere forslag fra kommunen ble innsigelsene imøtekommet i 2024.
2023	KOMMENTAR	STATUS
Kommuneplanens arealdel Drammen	Innsigelse til forslag om næringsformål på pukkeforekomst av nasjonal betydning med et masseuttak i drift, og mangelfull konsekvensutredning.	Drammen kommune tok arealbruksendringene vi hadde innsigelse mot ut av kommuneplanen. Vi vurderer derfor at innsigelsen er imøtekommet.
Raudbergvika landbasert oppdrettsanlegg i Fjord kommune	Innsigelse til mangelfull konsekvensutredning av mineralforekomster. Uklarheter rundt utnyttelsesplaner gjør at DMF mener det kan være drivverdige olivinminerale i bergmassen. DMF mener ressursen ikke håndteres riktig, og at det mangler kunnskap og konkrete planer for bærekraftig bruk av mineralske masser.	I 2024 har DMF deltatt på mekling og vært på befaring i Raudbergvika. Saken er oversendt til KDD for endelig avgjørelse. DMFs innsigelse står ved lag. I tillegg har både Riksantikvaren og Statsforvalteren innsigelse til forslaget.
Kommuneplanens arealdel Birkenes	Innsigelse mot endring av arealformål grunnet manglende konsekvensutredning for mineralforekomster av nasjonal betydning og tilgrensende konsesjonsområde.	DMF og kommunen har gjennom dialog utarbeidet bestemmelser i kommuneplanens arealdel som imøtekommer vår innsigelse.
Kommuneplanens arealdel Nittedal	Innsigelse mot forslag til deponi på nasjonalt viktig pukkeforekomst. Konsekvensene for mineralressurser er ikke tilstrekkelig utredet, og det mangler bestemmelser som ivaretar ressursene.	Kommunen har vedtatt kommuneplanens arealdel uten det foreslåtte deponiet. Vi vurderer derfor at innsigelsen er imøtekommet.

Fordeling av saker utenom plandelen av plan og bygningsloven

Det har vært en markant økning i antall naturverneplaner etter naturmangfoldloven. DMF har i 2024 gitt fraråding av vern for seks forslag til verneområder, på grunn av for dårlig utredning av og kunnskap om berørte mineralressurser. Alle seks sakene ligger til behandling hos Klima- og miljødepartementet.

Antallet saker relatert til energi- og vassdragslovgivningen har økt betydelig fra 50 til 91. Dette kan skyldes økt fokus på energiprojekter og vassdragsforvaltning, kanskje som en del av en større satsing på fornybar energi og bærekraftig ressursforvaltning.

Antallet saker etter andre lovverk har økt fra 27 til 43. Disse sakene kan inkludere ulike typer reguleringer som påvirker miljø, helse, sikkerhet og samfunnsinteresser. Økningen kan indikere en bredere anvendelse av lovverk for å sikre helhetlig forvaltning av arealbruk og mineralressurser.

DMFs involvering i disse sakene er avgjørende for å sikre at mineralutvinning og relaterte aktiviteter overholder alle relevante lover og forskrifter. Dette bidrar til å håndtere potensielle negative konsekvenser på en ansvarlig måte. Ved å bidra til at aktiviteter gjennomføres på en bærekraftig og ansvarlig måte med hensyn til miljø, samfunn og økonomi, fremmer DMF en balansert utvikling som tar hensyn til både nåværende og fremtidige behov.

TABELL 8

LOWERK	2023	2024
Dispensasjoner etter plan og bygningsloven	28	25
Naturverneplaner	322	546
NVE saker	50	91
Saker etter andre lowerk	27	43

Deltakelse i høringer om regelverk som er relevant for leting, undersøkelser, prøveuttak, utvinning, arealforvaltning, forvaltningen av mineralressurser og bærekraft i mineralnæringen

DMF har fortløpende vurdert hvilke høringer av regelverk vi kan prioritere å gi uttalelse til. I 2024 ble 2/3 av innkomne høringer vurdert som irrelevante og/eller for lite vesentlige til at vi kunne prioritere å gi høringsuttalelse.

I tillegg til høringer av regelverk har DMF bidratt med innspill til revidering av Vegdirektoratets håndbok V712 om konsekvensanalyser. Denne håndboken er viktig for gjennomføring av mange konsekvensutredninger, ettersom den inkluderer spesifikke vurderinger knyttet til mineralutvinning. DMF vurderer at våre innspill til revideringen bidrar til at beslutningstakere får et enda mer solid grunnlag for å fatte velinformerte beslutninger at mineralressursene forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv.

Redegjørelse for DMFs arbeid med informasjon, veiledning, og utvikling av verktøy for at andre myndigheter ivaretar mineralressurser i offentlig planlegging

Flere års målrettet arbeid med å gjøre ulike planmyndigheter bevisst DMFs rolle i planarbeid har ført til at vi mottar flere relevante og færre irrelevante saker. Dette indikerer at planmyndighetene i økt grad inkluderer norske mineralressurser i relevante planprosesser, slik at de kan forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv. Samtidig har vi i år mottatt et betydelig lavere antall invitasjoner til planforum og andre nasjonale og regionale forum sammenliknet med tidligere år, uten at dette er et resultat av tiltak eller beslutninger fra DMF. Vi har inntrykk av at kommunene i større grad enn tidligere prioriterer å arrangere planforum for mer komplekse planer mens de enklere nedprioriteres, dette kan vi ikke si med sikkerhet. Med færre møter å delta på, har vi kunnet fokusere mer på saker som krever grundigere arbeid og mer ressurser og kompetanseheving internt.

Invitasjoner til planforum og andre nasjonale og regionale forum

TABELL 9

	2022	2023	2024
Antall invitasjoner	133	156	119

Kommunikasjon og veiledning

Vi vet at det er et stort behov for kunnskap og veiledning om hvordan mineralressurser kan ivaretas i planarbeidet, blant annet gjennom fjorårets webinar for kommuner. Kommunikasjon via høringsuttalelser, innsigelsessaker og ulike typer annen saksbehandling er vår fremste kilde til kommunikasjon og veiledning for andre myndigheter, og har vært det også i 2024. Ut over dette har vi bidratt særlig inn i tre prosjekter i 2024:

1. Det pågår et stort arbeid for å få i stand utvinning og bearbeiding av mineraler fra Fensfeltet. Nome kommune styrer planprosessen, med tett samarbeid med rettighetshaverne og andre offentlige myndigheter, inkludert DMF. Vi er med i planressursgruppen, og Nome kommune jobber med å utarbeide en samarbeidsavtale for videre arbeid. Planen er

at DMF skal overta en koordinerende rolle når arealplanleggingen er ferdigstilt og vedtatt. Det er to rettighetshavere innenfor Fensfeltet og DMF er i dialog med og veileder begge. Vi prioriterer disse søknadene fordi de omfatter kritiske mineraler.

2. Mineralprosjektet til Joma Gruver AS, som er under utvikling, omfatter mineralressurser som strekker seg over landegrensen til Sverige. På norsk side har DMF tildelt utvinningsretter til statens mineraler. Vi har veiledet kommunen i arealplanprosessen. Status ved utløpet av 2024 var at den vedtatte reguleringsplanen for området på norsk side ligger til behandling hos KDD etter innsigelse fra Sametinget med påfølgende mekling hvor man ikke kom i havn.

3. Det pågående arbeidet med gruveprosjekt ved Helleland i Eigersund og Lund kommune. DMF har tatt initiativ til og gjennomført et samarbeidsmøte med Eigersund kommune, øvrige myndigheter og politisk ledelse. Møtet fokuserte på å fremme en felles forståelse av prosjektets implikasjoner og å gi nødvendig veiledning til kommunen. Gjennom dette møtet har DMF bidratt til å forbedre kommunikasjonen og samarbeidet mellom de ulike aktørene, noe som er avgjørende for en vellykket gjennomføring av prosjektet.

DMF har også tatt initiativ til og gjennomført et samarbeidsmøte med Lund kommune, øvrige myndigheter og politisk ledelse. Formålet med møtet var å sikre en åpen og konstruktiv dialog om gruveprosjektet, samt å gi veiledning og støtte til kommunen i deres arbeid med prosjektet. Dette møtet har bidratt til å styrke samarbeidet mellom de involverte partene og sikre at alle relevante hensyn blir ivaretatt.

Vegdirektoratets håndbok V712 om konsekvensanalyser

DMF har gitt innspill til V712-veilederen for konsekvensutredninger. Dette er ment å forbedre kvaliteten på konsekvensutredningene ved å inkludere spesifikke vurderinger knyttet til mineralutvinning, og kan dermed gi beslutningstakere et mer solid grunnlag for å fatte velinformerte beslutninger.

Planforum og andre offentlige fora

DMF erfarer at utredningsgrunnlaget for mineralressursene ofte er mangelfullt som grunnlag for vekting av ulike samfunnshensyn. DMF prioriterer derfor deltakelse i planforum, samt å holde innlegg i andre relevante offentlige fora. Dette for å bidra til at mineralressurser utredes og at denne kunnskapen vektlegges i planprosesser. Vår deltakelse i planforum er med på å bidra til at kunnskapsgrunnlag og konsekvensutredninger er bedre i tidlige faser av planprosesser. En effekt av denne forebyggende virksomheten er at det blir færre innsigelser fra DMF senere i prosessen.

Verktøy på dirmin.no

DMF har i løpet av 2024 vedlikeholdt og oppdatert eksisterende verktøy på dirmin.no, i tillegg til å utvikle nye. Vi har utviklet karttjenester som gjør det lettere å orientere seg om bergretter, og vi har publisert ulike kunnskapsgrunnlag som vil være nyttige verktøy for beslutningstakere. Vi utviklet i 2024 Mineralkompasset, som gir kommuner mulighet til tidlig å orientere seg om hva som foregår av leting og undersøkelser i egen kommune, og dermed mulighet for å komme tidligere i dialog.

Utvikling og produksjon av ressursregnskap for byggeråstoff og øvrige mineraler på regionalt og nasjonalt nivå

Et godt kunnskapsgrunnlag om egne ressurser gjør at nasjonale, regionale og lokale myndigheter kan planlegge for morgendagens behov. En viktig del av DMFs samfunnsoppdrag er å belyse ressursituasjonen for byggeråstoff og øvrige mineraler.

I DMFs ressursregnskap for byggeråstoff publiserer vi tall som synliggjør hvordan vi som nasjon har brukt mineralressursene innen byggeråstoff, basert på driftsrapportene byggeråstoff-uttak leverer til oss. Regnskapet viser oversikter fra uttak som er omfattet av mineralloven, kommunalt og fylkesvis. For bedre innsikt i morgendagens ressursituasjon kan ressursregnskapet kombineres med levetidsanalysen DMF har utviklet - en oversikt over uttakenes forventet levetid og dermed tilgang på byggeråstoff for de enkelte kommuner.

I 2024 har DMF arbeidet med vedlikehold og oppdatering av Ressursregnskap for byggeråstoff, basert på innrapporterte produksjonstall fra driftsrapporteringen. Gjennom lanseringen av Mineralkompasset er det blitt mulig for kommuner og andre myndigheter å få en samlet oversikt over hvilke mineralforekomster som er tilgjengelig for utvikling. På den måten er det derfor mulig å vurdere tilgangen av ulike mineralressurser i årene som kommer.

Utvikling av «mineralkompass» for å legge til rette for nye mineralprosjekter

I 2024 har DMF utviklet og lansert Mineralkompasset på oppdrag fra NFD, som en viktig leveranse i NFDs mineralstrategi. Mineralkompasset er et unikt verktøy som samler relevante data fra en rekke offentlige instanser i et brukervennlig grensesnitt, slik at både kommuner og næringsliv kan planlegge tidlig, og dermed øke sjansen for at undersøkelser etter mineraler oftere og raskere skal kunne utvikles til industriprosjekter. Norske kommuner er en viktig målgruppe for Mineralkompasset. En av hensiktene er at kommuner skal få økt bevissthet rundt sine mineralressurser, slik at mineralressurser i ivaretas i offentlig planlegging. I forarbeidet er det gjort dybdeintervjuer med kommuner for å sikre at verktøyet også sørger for at mineralressurser forvaltes i et helhetlig samfunnsperspektiv og inkluderes i relevante planprosesser.

Redegjørelse for tverrsektorielt samarbeid og dialog med andre myndigheter

DMF deltar i planressursgruppen for Fensfeltet. Gruppen er en pilot som skal samle nyttige erfaringer som kan bidra til gjennomføring av Norges mineralstrategi. Nome kommune ledet gruppen i 2024. Det er planlagt at DMF overtar ledelsen etter at en eventuell arealavklaring er på plass. DMF har i deltatt på møter månedlig.

For mineraluttak i tilknytning til tiltak med konsesjon etter energiregelverket har DMF i 2024 fortsatt å legge til rette for en god og smidig saksgang.

DMF har hatt jevnlig kontakt med Miljødirektoratet om kommende mineralprosjekter, og enkelte regelverksendringer som er relevante for begge etater. Det arbeides med å få i stand en samarbeidsavtale mellom DMF og Miljødirektoratet.

DMF og Justervesenet gjennomførte i 2024 møte med gjensidig informasjonsutveksling og diskusjon om samarbeidsmuligheter.

Vurdering av DMFs bidrag til bærekraftige løsninger i næringen og hos andre samfunnsaktører

DMFs helhetlige arbeid mot bærekraft er nærmere definert i kapittelets innledning. Vi gjennomførte flere prosjekter i 2023, hvor ett mål var å bidra til bærekraftige løsninger. Disse ble implementert i vårt daglige virke i 2024. Vi har også gjennomført interne kompetansehevingstiltak, og vi har deltatt på ulike arenaer med samme formål. Effekten er som forventet beskjedent i 2024, men tiltakene som ble gjennomført i 2024 vil bidra i større grad på sikt.

Natursand vs maskinsand

DMF gjennomførte i 2023 prosjektet "Natursand vs maskinsand", og har i 2024 justert DMFs driftsplanveiledere i tråd med forslagene som kom opp gjennom prosjektet. Ved søknad om driftskonsesjon må tiltakshaver nå dokumentere oversikt over materialstrømmene i prosjektet. DMF mener dette er et viktig bidrag til økt fokus på bærekraftige løsninger, både fra tiltakshavers- og forvaltningens side.

Bedre konsesjonsbehandling

Prosjektet "Bedre konsesjonsbehandling", som går ut på å gjennomføre saksbehandlingsprosessen for søknader om driftskonsesjon på en ny måte, har gått siden 2022. I 2024 evaluerte vi prosjektet. Som følge av endringene ser vi generelt at høringsinnspillene DMF får inn er konkrete, og at problematikken rundt kryssende hensyn identifiseres og løses på et tidligere tidspunkt i saksbehandlingen. For å ivareta andre interesser enn mineraler, er vi nå i stand til å stille mer presise vilkår.

Vi ser også at naboer til mineraluttakene sjeldnere gir høringsinnspill. Det kan skyldes at naboer og omkringliggende berørte parter opplever en mer opplyst og saklig prosess, og dermed ikke er like kritiske til selve tildelingen. Det kan også være en direkte konsekvens av endringen av høringsbrevet som tydeligere enn tidligere beskriver hva som er relevant for saksbehandlingen. Vi erfarer at noen få offentlige etater gir generelle innspill som ikke gir merverdi for saksbehandlingen. Vi skal vurdere om vi kan bli enda mer presise i høringsbrev, eller om det er mest hensiktsmessig å se på andre løsninger.

Generell intern kompetanseheving om mineralvirksomhet

DMF prioriterte i 2024 å gjennomføre en etatstur for alle ansatte for faglig påfyll. Turen gikk til Rana kommune med besøk hos Rana Gruber AS som hovedaktivitet. Uavhengig av fagbakgrunn fikk alle ansatte hørt om, og sett drift under jord, dagbruddsdrift og oppredningsverk.

DMF har fått utarbeidet en oversikt over hvordan den delen av Kanadisk gruvenæring som rapporterer innenfor Towards Sustainable Mining (TSM) håndterer overskuddsmasser. Oversikten har spesielt fokus på de mineraluttakene som praktiserer tilbakefylling, både i dagbrudd og drift under jord, for å minimere bruk av areal til deponi. Denne interne kompetanseøkningen vil gjøre oss bedre i stand til å gi gode innspill i arealplanprosesser og vilkårsetting i konsesjonsbehandling.

Deltakelse på ulike arenaer

DMF har deltatt i flere nasjonale og internasjonale fora for både å lære og å spre informasjon om bærekraftig mineralforvaltning på et helhetlig systemnivå.

Nasjonalt har DMF deltatt i møter i utvalgte ressursbanker. Som i 2023 er Bærum Ressursbank hovedprioritet. Her har vi både deltatt og holdt flere innlegg gjennom året. Vi holdt også innlegg på oppstartsmøte for Inntrøndelag ressursbank, og vi har vært til stede i Trøndelag ressursbankforum, Rogaland ressursforum og Ressursbank i Vestfold og Telemark. Formålet med DMFs aktivitet i ressursbankene er å spre informasjon om bærekraftig mineralforvaltning på et helhetlig systemnivå med bruk av vårt kunnskapsgrunnlag og statistikk, og opparbeide oss kunnskap om muligheter og utfordringer som andre aktører deler i disse forumene.

Vi har deltatt og holdt innlegg på flere arenaer, hvor bærekraft har vært ett av temaene. Vi nevner Norsk Bergindustri årlige konferanse "Stein i vei", årsmøtet til earthresQue som er et Senter for Forskningsdrevet Innovasjon (SFI) finansiert av Norges forskningsråd og partnere, og hos Norsk forening for miljørett.

NGU og DMF hadde også i 2024 felles stand på Prospectors & Developers association of Canada sin gruvemesse (PDAC) i Toronto, Canada. Fokuset på stand var først og fremst å få profesjonelle aktører til å rette blikket mot Norge fremfor områder med mindre bærekraftig mineralutvinning.

Mulighet for økt måloppnåelse innenfor gjeldende rammer

Videre arbeid med mer helhetlig og systematisk planlegging av våre bærekraftsbidrag vil øke muligheten for ytterligere måloppnåelse. Vi vil også operasjonalisere effekten av ny organisering i DMF og seksjonene for masseforvaltning og mineralforsyning ytterligere. Bedre innsamling av opparbeidet kunnskap om bærekraftige løsninger internt i DMF, for egen kunnskapsøkning og for distribuering av dette eksternt, kan også bidra til å øke måloppnåelsen.

Mål 2

DMFs virksomhet skal føre til en lønnsom og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler.

Målet anses å være oppnådd når DMFs virksomhet knyttet til leting- og undersøkelsesaktivitet fører til at flere prosjekter utvikles fra funn til produksjon, og at mineralvirksomhet utføres i henhold til minerallovens krav.

I 2024 har vi prioritert søknader etter mineralloven som omfatter kritiske mineraler, og vi har veiledet søkere om undersøkelsesretter spesielt. Selv om de innkomne søknadene for kritiske mineraler har vært begrenset til søknad om undersøkelsesrett, utvinningsrett og prøveuttak, så vurderer vi at denne innsatsen kan bidra til økt realisering av mineralprosjekter for kritiske mineraler på sikt. Videre vurderer vi at lovendringen i 2021 som åpnet muligheten for å overdra driftskonsesjoner har god effekt, og at den som følge av forenkling i tillatelsesprosessen vil bidra til at mineralvirksomhet utføres i henhold til minerallovens krav.

DMF har hatt en nedgang i antall gjennomførte tilsyn fra 2023 til 2024, hvilket henger sammen med helhetlige prioriteringer knyttet til samlet måloppnåelse. DMF følger opp at virksomhetene etterlever konsesjonsvilkår om etablering av økonomisk sikkerhet etter hvert som konsesjoner innvilges. Det er noe restanser knyttet til øvrig saksbehandling og kontroll av økonomisk sikkerhetsstillelse. For oppfølging av konkurs i virksomheter hvor det er stilt økonomisk sikkerhetsstillelse er det imidlertid store restanser. Restansene skyldes dels ettervirkninger av konsesjonskøen som nå er avvirket, dels at mange vedtak nå har virket noen år og enkelte tiltakshavere ønsker endringer i vedtaket som gjelder sikkerhetsstillelse.

Oversikt over informasjons- og veiledningsaktivitet overfor mineralnæringen

I 2024 har vi gjennomført et omfattende arbeid med å oppdatere, kvalitetssikre og tilgjengeliggjøre innhold på dirmin.no, slik at det er enklere for mineralnæringen å dekke behov for informasjon og veiledning, og dermed kan utføre aktiviteter i henhold til minerallovens krav. Arbeidet har også gjort det enklere å finne svar på dirmin.no, slik at ressurser i DMF kan benyttes til andre prioriteringer.

I 2024 ferdigstilte vi flere digitale produkter og løsninger, blant annet rapportering gjennom Altinn og nye kartløsninger for både konsesjoner, bergretter og uttak. Den samlede effekten av kommunikasjonsmuligheter og informasjon som nå er tilgjengelig gjennom dirmin.no, også inkludert Mineralkompasset, er ventet å ha positiv effekt for å oppnå at flere prosjekter utvikles fra funn til produksjon.

Vår kontinuerlige kontakt med næringen gjennom vårt daglige virke som mineralforvaltere er fremdeles en svært viktig arena for informasjon og veiledning. DMF hadde også i 2024 en egen telefonvaktordning som ga framtidige søkere av rettigheter, driftskonsesjoner eller annet enkel tilgang til veiledning på generelle spørsmål rundt framtidige søknader. Vi viser også til indikator 3, vurdering av DMFs arbeid med å følge opp aktivitet innenfor tildelte rettigheter til statens mineraler. Når det gjelder uttak i drift, har DMF veiledningsaktivitet ifm. gjennomføring av tilsyn. Avvikene som oppdages skyldes gjerne manglende forståelse av vedtak og lov- og regelverk. Veiledningen hjelper aktører med å forstå hvordan – og hvorfor de skal sikre at driften er i tråd med vedtak, lovverk og forskrifter. For uttak etter endt drift på statens mineraler, har DMF utstrakt veiledningsaktivitet i forbindelse med sikringsaktivitet og risikoen knyttet til ferdsel i gamle gruveområder. Gjennom systematisk informasjonsdeling knyttet til etterdrift av en gruve vil viktig kunnskap og læringspunkter deles med flere aktører.

Vi deltar i tillegg på ulike seminarer, konferanser og møter, både nasjonalt og internasjonalt, hvor vi foredrar og deler informasjon om forvaltning av mineraler i Norge.

Oversikt over tildelte undersøkelsesretter, aktiviteten innenfor disse og andelen av undersøkelsesretter som utvikles til utvinningsretter

DMF tildelte 1370 undersøkelsesretter i 2024. Dette er en økning på 66 % fra 2023, og det høyeste antall tildelte undersøkelsesretter siden 2012. Noen få rettighetshavere har fått tildelt en stor andel av undersøkelsesrettene. Omtrent 2/3 av undersøkelsesrettene ble gitt til én aktør (to selskap), og 2/3 av disse igjen ble fristilt før fristen for å betale årsavgift 15. januar 2025. På bakgrunn av dette er det noe tidlig å vurdere om økningen er vilkårlig, eller om den representerer en stigende trend i interessen for undersøkelser på statens mineraler.

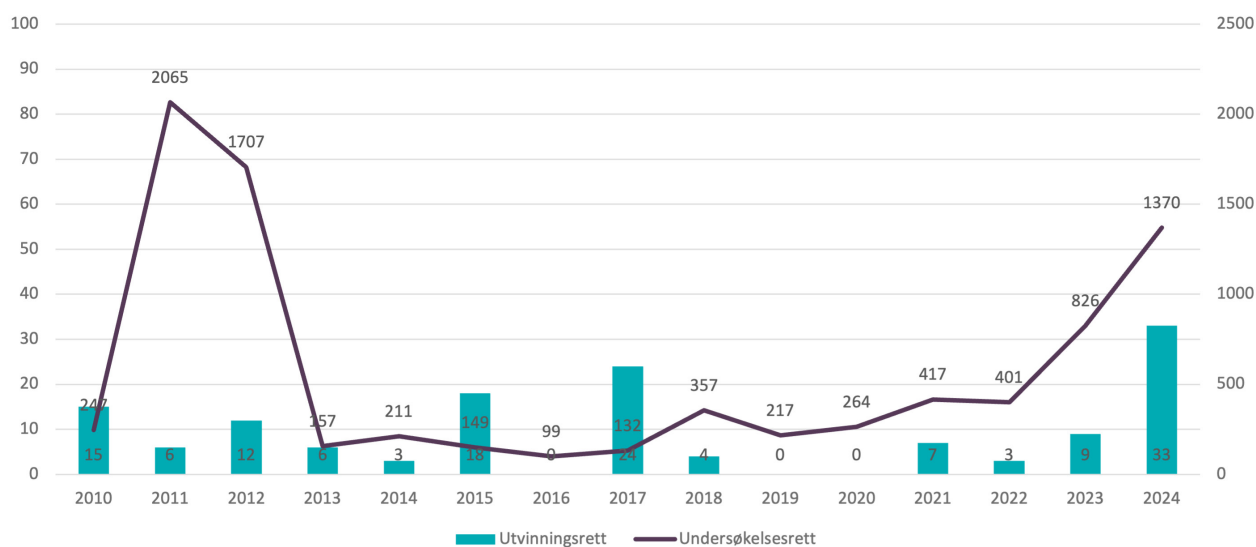
DMF tildelte 33 utvinningsretter i 2024. Dette er det høyeste antallet siden innføringen av mineralloven. DMF har 1 søknad under behandling ved utløp av 2024.

Det eksisterte per 31.12.2024 ca. 2500 undersøkelsesretter og 193 utvinningsretter.

DMF videreformidlet syv varsler om undersøkelsesarbeid i 2024 (i 2023 ble tolv varsler videreformidlet).

Andelen undersøkelsesretter som utvikles til utvinningsretter er lav. Vi har ikke gjort forsøk på beregning av andel undersøkelsesretter som utvikles til utvinningsretter ettersom det er vanskelig å få reproduerbare beregninger ved helmanuelle metoder.

Antall tildelte rettigheter per år

Vurdering av DMFs arbeid med å følge opp aktivitet innenfor tildelte rettigheter til statens mineraler

På lete- og undersøkelsesstadiet har DMF prioritert å gi veiledning på alle forespørsler fra både rettighetshavere og potensielle rettighetshavere. Vi har i tillegg tatt kontakt med alle nye rettighetshavere med tilbud om veiledning om mineralloven. Vi vurderer at rettighetshavernes økte kunnskap om mineralloven og annet regelverk vil spare både rettighetshavere og DMF for framtidig tidsbruk, både opp mot krav i mineralloven og krav etter annet regelverk.

DMF prioriterte også i 2024 arbeidet med oppfølging av rettighetshavers rapporteringsplikt gjennom utvikling av rutiner og fortløpende publisering av alle innkomne rapporter, slik at innholdet kan komme andre til gode når forrige rettighetshaver ikke lenger båndlegger området.

DMF mener dette gir et lite, men positivt bidrag til å redusere tiden det tar fra funn til produksjon. Valgte prioritering har medført at andre aktiviteter som mer veiledning til kommuner og grunneiere har måttet vike. Samtidig har vi gjennom lanseringen av Mineralkompasset tilgjengeliggjort et nyttig verktøy.

Oversikt over antall innkomne og behandlede søknader om driftskonsesjon, prøveuttak og søknader om overdragelse, og en oversikt over restanser ved årsslutt

Prøveuttak

I 2024 mottok DMF fire søknader om prøveuttak. Én søknad ble trukket av søker, én søknad ble innvilget og to søknader var under behandling ved årsskiftet.

Driftskonsesjon

I 2024 mottok DMF 40 søknader om driftskonsesjon (2023: 44 søknader). 33 konsesjonssøknader ble ferdigbehandlet i 2024, og søknader under behandling ved årsslutt var 51. Dette inkluderer seks saker som er satt på vent på grunn av utenforliggende årsaker.

Driftskonsesjon

40

søknader mottatt i 2024

Driftskonsesjon

33

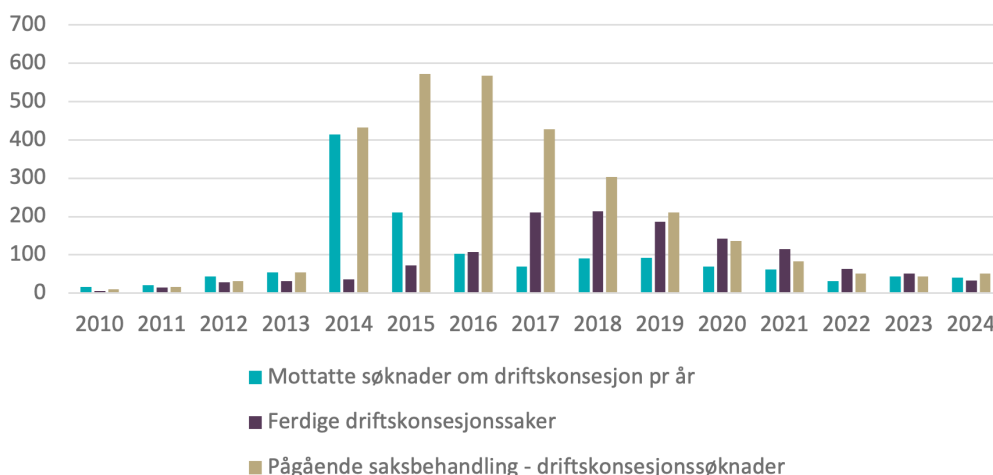
søknader ferdigbehandlet i 2024

Driftskonsesjon

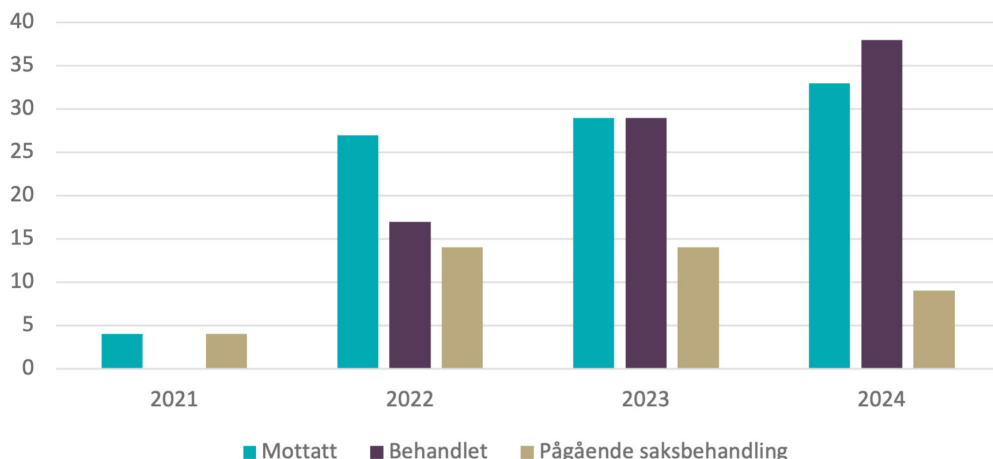
51

restanser i 2024

Mottatte søknader om driftskonsesjon per år

Mottatte søknader om overdragelse per år

Overdragelse av driftskonsesjon

DMF mottok 33 søknader om godkjenning av overdragelse av driftskonsesjon i 2024. 38 søknader ble ferdigbehandlet i 2024, og ni søknader var under behandling ved årsslutt.

Søknad om overdragelse av driftskonsesjon er stabilt høy. Disse søknadene medfører vesentlig mindre ressursbruk for tiltakshavere og DMF enn tilsvarende søknader om driftskonsesjon. Lovendringen i 2021 som åpnet muligheten for overdragelse har dermed effektivisert ressursbruken både for søkerne og forvaltningen.

Restanser ved årsslutt

Med restanser mener DMF saker som ikke er under behandling på grunn av mangel på kapasitet og/eller nedprioritering. DMF har prioritert behandling av søknader om rettigheter til kritiske mineraler i saksbehandlingen og har dermed ikke greid å ta unna saksbehandlingsmengden for søknader som ikke omfatter kritiske mineraler i 2024. Vi fikk inn flere søknader enn vi har behandlet totalt for søknad om driftskonsesjon og overdragelse. Saksbehandlingstiden har økt med ca. to måneder. Alle innkomne søknader om konsesjon og overdragelse av konsesjon er imidlertid påstartet.

Samlet vurdering av utvikling av kvalitet på søknader om driftskonsesjon og effektiviteten av DMFs behandling av disse, inkludert en vurdering av den samlede tiden for myndighetsprosesser i mineralsaker

Kvalitet på søknader

Kvaliteten på søknader om driftskonsesjon er stabil. Prosjektet «Bedre konsesjonsbehandling» gjør at vi oppdager mangler i nødvendig kunnskapsgrunnlag tidligere i saksbehandlingen. Tiltakshaver blir også i større grad ansvarliggjort for å få på plass nødvendig dokumentasjon. Kvaliteten på søknadene som sendes på høring er derfor høyere enn tidligere. Høringsinnspillene inneholder derfor færre ukjente problemstillinger.

Vurdering av effektiviteten i konsesjons- og overdragelsesbehandlingen

I 2024 arbeidet DMF effektivt med behandling av konsesjonssøknader og søknader om godkjenning av overdragelser med de ressursene vi kunne avsette til konsesjonsbehandling. Vi har et godt etablert system internt for effektiv søknadsbehandling gjennom gode rutiner og innføringen av «Bedre konsesjonsbehandling». Vi har alltid som mål å behandle søknadene kontinuerlig uten unødig opphold underveis i søknadsprosessen. De gangene vi ikke lykkes fullstendig med dette, skyldes det kapasitetsmangel og nødvendig omprioritering av ressurser internt i DMF.

Vurdering av den samlede tiden for myndighetsprosesser i mineralsaker

Utvikling av mineralutvinning, fra undersøkelser til produksjon er tidkrevende og komplekse prosesser over hele verden. Veien fra undersøkelser til produksjon tar ofte et par tiår, og de aller fleste undersøkelsesprosjekter blir aldri til en gruve. Oppstart av mineralvirksomhet innebærer endret arealbruk og har virkninger både for naturmiljøet og de omkringliggende omgivelsene generelt. I tillegg til mineralloven reguleres slik virksomhet av flere andre regelverk, avhengig av de konkrete forholdene i den enkelte saken. Gjennomgående er særlig arealavklaring etter plan- og bygningsloven og vurdering etter forurensningsregelverket aktuelt. Saksbehandlingstiden for en konsesjonssøknad hos DMF utgjør en liten andel av samlet tid for myndighetsprosesser i mineralsaker. I 2021 brukte vi 157 dager i snitt på en søknad regnet fra den var komplett til vedtak ble fattet. Tilsvarende tall for 2022 var 121 dager. Vi har ikke oppdaterte tall etter 2022, men vi arbeider med dette. DMF gjorde en grovkartlegging av tidsbruken for arealavklaring etter plan- og bygningsloven for mineraluttak i 2023. Den viste at tidsbruken ligger mellom 100 og 7000 dager, med et snitt på ca. 1000 dager. DMF har ikke gjort ytterligere kartlegginger i 2024, men vi har ingen grunn til å anta at dette har endret seg vesentlig.

Redegjørelse for DMFs arbeid med oppfølging av økonomisk sikkerhetstillelse, avslutning av drift og oppfølging av virksomheter etter konkurs

Med veldig få unntak stilles det vilkår om etablering av økonomisk sikkerhetsstillelse (ØSS) i alle konsesjonsvedtak for sikrings- og oppryddingstiltak etter henholdsvis mineralloven §§ 49 og 50. Formålet med sikkerhetsstillelsen er å sikre at driver avsetter midler til nødvendige sikrings- eller oppryddingstiltak, og ikke unndrar seg plikten til sikring og opprydding. DMF følger opp at virksomhetene etterlever konsesjonsvilkår om etablering av økonomisk sikkerhet

etterhvert som konsesjoner innvilges. Det er noe restanser knyttet til øvrig saksbehandling og kontroll av økonomisk sikkerhetsstillelse. For oppfølging av konkurs i virksomheter hvor det er stilt økonomisk sikkerhetsstillelse er det imidlertid store restanser. Restansene skyldes dels ettervirkninger av konsesjonskøen som nå er avviklet, dels at mange vedtak nå har virket noen år og enkelte tiltakshavere ønsker endringer i vedtaket som gjelder sikkerhetsstillelse.

Kontroll av fondsoppbygging ihenhold til vedtak har vært kontrollert i forbindelse med gjennomføring av planlagte stedlige og digitale tilsyn. Tilsynene har avdekket at tiltakshavere i noen tilfeller ikke har bygget opp fondet i tråd med konsesjonsvedtaket. DMF har flere hundre uttak som har vedtak om fondsoppbygging basert på en årlig innbetaling, og manglende innbetaling vil ved en eventuell konkurs kunne medføre at det ikke er nok avsatte midler til sikring og opprydding av området.

Oppstart av håndtering av frigivelse av økonomisk sikkerhetsstillelse ved avslutning av drift, konkurs ol. har også blitt prioritert i 2024. Det forventes at det operative arbeidet med å håndtere konkurssaker iverksettes i løpet av 1. kvartal 2025. I 2024 har for øvrig enkelte konkurssaker blitt avsluttet som følge av at konsesjonen har blitt overdratt til ny eier. Antall ubehandlede konkurssaker pr. 31.12.2024 har av den grunn ikke økt sammenlignet med 2023, dvs. at DMF har 13 ubehandlede saker som omhandler konkurser.

Oversikt over antall gjennomførte tilsyn og form på tilsynene

Ifølge DMFs database er det ca. 1300 uttak som omfattes av vår tilsynsvirksomhet.

På bakgrunn av vår erfaring med ulovlighetsoppfølging må vi kunne legge til grunn av det finnes uttak som ikke er registrert i våre registre. Noen nye uttak fanges likevel opp hvert år på bakgrunn av tips og meldinger til DMF, eksempelvis ifm. tips om ulovlig uttak av masser.

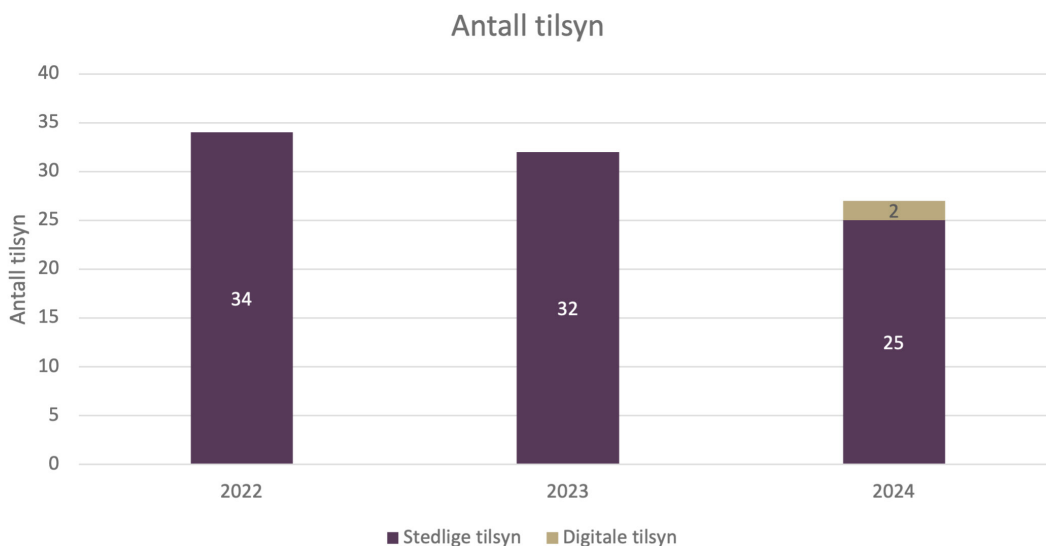
DMF benytter per i dag følgende metoder for sine tilsyn:

- Stedlige tilsyn
- Digitale tilsyn
- Dokumenttilsyn

Metode velges ut ifra en risikovurdering og hvorvidt det er behov for visuelle observasjoner og verifikasjoner på stedet.

Stedlige tilsyn

Figuren under viser utviklingen i antall tilsyn i regi av DMF i perioden 2022 – 2024. Antall gjennomførte stedlige tilsyn styres i hovedsak av helhetlige prioriteringer i DMF for å oppnå best mulig samlet måloppnåelse. Av denne årsak ble det i 2024 gjennomført 25 tilsyn, en nedgang på sju tilsyn sammenlignet med 2023.

Ved alle stedlige tilsynene i 2024 ble følgende tema kontrollert

- at sikringsplikten etter mineralloven § 49 etterleves
- at tiltakshaver har konsesjon
- at uttaket har bergteknisk ansvarlig i samsvar med forskrift til mineralloven § 3-1
- at plan for uttak i driftsplan følges
- at plan for sikring i driftsplan følges
- at virksomheten har foretatt riktig innbetaling til bankkonto i tråd med vedtak om økonomisk sikkerhetsstillelse

Digitale tilsyn

I 2024 ble det gjennomført to digitale tilsyn. Følgende tema ble kontrollert:

- at sikringsplikten etter mineralloven § 49 etterleves
- at tiltakshaver har konsesjon
- at uttaket har bergteknisk ansvarlig i samsvar med forskrift til mineralloven § 3-1
- at virksomheten har foretatt riktig innbetaling til bankkonto i tråd med vedtak om økonomisk sikkerhetsstillelse

Dokumenttilsyn

Etablering av økonomisk sikkerhetsstillelse og levering av årlig driftsrapport kontrolleres for alle virksomheter. I 2024 mottok DMF 65 tips om mulige avvik innenfor mineralnæringen. Seks av sakene omhandlet mulig fare for liv og helse, disse sakene blir alltid prioritert. Videre har DMF også prioritert å undersøke alle tips (46 saker) om mulig ulovlig uttak av masser. Tabellen viser en oversikt over antall dokumenttilsyn fordelt på tema.

TABELL 10

TEMA	ANTALL
Kontroll av at virksomheten har sendt driftsrapport	1500
Innkomne tips:	
Kontroll av at virksomheten har nødvendig tillatelse for uttak	46
Kontroll av at området for driften er forsvarlig sikret under drift	6
Analyse av registerdata	
Kontroll med at virksomheten har nødvendig tillatelse for uttak	51
Etablering av ØSS i tråd med vilkår i vedtak	95
Kontroll med at virksomheten har bergteknisk ansvarlig i samsvar med forskriften, eventuell særskilt godkjenning eller dispensasjon	22

Redegjørelse for DMFs risikovurdering som grunnlag for utvelgelse av tilsynsobjekter og effekten av tilsynsvirksomheten

DMF har en risikobasert tilnærming til tilsynsvirksomhet. Omfanget av tilsynsvirksomheten har nær sammenheng med prioritering av ressurser, og må tilpasses deretter.

DMFs tilsynsplikt fremgår av mineralloven § 59:

Direktoratet for mineralforvaltning skal føre tilsyn med at

- undersøkelse, herunder prøveuttak, og drift, foregår på en bergfaglig forsvarlig måte i samsvar med lovens krav, vilkår, godkjent driftsplan og pålegg gitt i eller i medhold av denne lov overholdes,
- sikrings- og oppryddingsplikten etterleves, og
- arbeider ikke fører til unødvendig forurensning eller unødvendig skade på miljøet.

Med tilsyn menes i DMF følgende:

Tilsyn = kontroll og eventuell reaksjon

Kontroll = undersøkelse av status i henhold til krav gitt i medhold av mineralloven med forskrift

Reaksjon = DMFs tiltak overfor en virksomhet når avvik fra myndighetskrav er avdekket

Valg av objekter for stedlig tilsyn

DMF prioriterer ressursene basert på en vurdering av risiko og konsekvenser. Utvelgelsen av virksomheter er basert på følgende kriterier:

Type uttak: Fast fjell vs løsmasseuttak. Uttak av fast fjell antas å ha størst risiko mhp. skadepotensiale og ulemper for mennesker, dyr, eiendom, natur.

Størrelse på uttaket: Jo større uttaket er, jo større naturinngrep, samt flere og større faremomenter med risiko for skade for interesser som nevnt ovenfor.

Tips, informasjon fra saksbehandling, driftsplaner og eksterne aktører: Gir ytterligere informasjon til overnevnte slik at vi effektivt kan velge ut tilsynsobjekter som gir best mulig effekt av tilsynsvirksomheten.

Av de 1300 uttakene i tilsynsporteføljen (registrerte uttak) er det ca. 600 uttak som er vurdert å ha middels til høy risiko innenfor de temaene som er gjenstand for tilsyn.

DMF har i 2024 vært med som observatør i arbeidsgruppen til Tilda, og deltatt i arbeidsgruppen på lik linje med øvrige deltakere. Hensikten med dette har vært å bygge kunnskap om Tilda-prosjektet. Tilda utvikles av en arbeidsgruppe som koordineres av Arbeidstilsynet i samarbeid med de involverte tilsynsetatene, Digitaliseringsdirektoratet og Brønnøysundregistrene, og deltakelse her kan bidra til mer effektive og målrettede tilsyn, samt økt samordning mellom ulike tilsynsetater.

Resultat fra tilsyn

Tabellen viser resultatene fra stedlige og digitale tilsyn i perioden 2022 – 2024.

TABELL 11						
År	ANTALL TILSYN			AVVIK		
	Totalt	Dagbrudd	Underjord	Totalt	Dagbrudd	Underjord
2022	34	30	4	79 %	83 %	50 %
2023	32	30	2	78 %	83 %	0 %
2024	27	24	3	85 %	91 %	67 %

Det oppdages avvik i 80 – 90 % av dagbruddene, se tabellen over. I vårt tilsynsarbeid trekkes et utvalg av tilsynsobjekter som antas å være representativt for de 600 uttakene med middels/høy risiko, dette reduserer risikoen for systematiske feil og bidrar til at resultatene kan generaliseres. Den høye andelen avvik som oppdages under tilsynsvirksomheten viser således at en stor andel av virksomhetene underlagt mineralloven ikke etterlever minerallovens plikter.

Tiltakshaver får normalt en frist for å rette opp et avvik, og må vanligvis sende inn dokumentasjon eller bekreftelse på at avviket er utbedret. Avviket blir vanligvis utbedret uten at det er nødvendig med sanksjoner, og saken avsluttes når avviket er rettet. Erfaring tilsier at eventuelle avvik som oppdages under et tilsyn kan være tilbake allerede 3 - 4 år etter tilsynsbesøket. Dette betyr også at hvis det ikke oppdages avvik under tilsynet, kan det være hensiktsmessig med en lengre periode mellom hvert tilsyn.

Vi har nå en situasjon hvor uttakene som har hatt tilsyn de siste 3-4 årene antas å være uten avvik, mens det blant de øvrige uttakene har 85 % avvik..

Effekter av dokumenttilsyn

DMF har gjennomført 103 dokumenttilsyn med fokus på ivaretagelse av sikringsplikten og oppfølging av mulig ulovlig uttak av masser. Tabellen viser resultatet av disse dokumenttilsynene.

TABELL 12

RESULTAT	ANTALL
Ikke underlagt mineralloven, saken avsluttet.	25
Underlagt mineralloven, meldepliktige uttak	2
Under behandling fremdeles, samler inn opplysninger.	14
Underlagt mineralloven, vedtak om stans av uttak frem til de har fått konsesjon	40
Underlagt mineralloven, må søke konsesjon	12
Ivaretagelse av sikringsplikt	10

Effekten av at DMF gjennomførte 103 dokumenttilsyn i 2024 er blant annet at 52 av de uttakene som ble kontrollert må søke om – og få tildelt - konsesjon for å kunne fortsette med uttak av masser.

Mineralloven skal sikre at mineralutvinning gjennomføres på en bærekraftig måte, og skal balansere økonomiske interesser opp mot miljøhensyn og lokalsamfunnets behov. Ulovlig uttak av masser kan således ha flere ulemper og uheldige konsekvenser, som kan være både miljømessige, økonomiske og juridiske. Spesielt næringen ønsker sterkt fokus på ulovlighetsoppfølging. Ulovlig masseuttak er uheldig for bransjen, konkurransevridende, og uheldig omdømmemessig.

Når det gjelder etablering og oppfølging av ØSS, er denne ikke omtalt i tabellen ovenfor. Her følger vi opp alle vedtak, og det er per i dag ingen restanser. I tillegg følger vi opp alle virksomheter for plikt til å levere driftsrapport. Rapporteringen danner grunnlag for Harde Fakta og Ressursregnskap.

Muligheter for økt måloppnåelse innenfor gjeldende rammer

Videreutvikling av arbeidet med Altinn-skjemaer og digital utvikling antas bidra til økt måloppnåelse. DMF erfarer at god veiledning bære før og i søknadsprosesser, samt under drift, har effekt.

Hypigere frekvens på tilsyn antas å ville øke måloppnåelse knyttet til tilsynsarbeidet, slik at «mineralvirksomhet utføres i henhold til minerallovens krav». En økning av tilsynsfrekvens for stedlige tilsyn fra dagens situasjon antas å bidra til økt måloppnåelse. DMF har en tilsynsportefølje på i underkant av 600 uttak med antatt middels/høy risiko. De siste årene har det blitt gjennomført rundt 30 stedlige tilsyn hvert år, men da med nye uttak hvert år. Hvis DMF skal besøke alle disse 600 uttakene med antatt middels/høy risiko vil det ta ca. 20 år mellom hvert tilsynsbesøk hvis det gjennomføres 30 tilsyn hvert år. Økt tilsynsaktivitet kombinert med forebyggende tiltak og samarbeid med øvrige tilsynsetater.

Tilda-samarbeidet antas ha en positiv effekt. Veiledningsaktivitet utenom stedlige tilsyn har i liten grad blitt prioritert, men DMF antar at dette vil kunne bidra til å øke næringsaktørenes kunnskap om hvilke regler som gjelder og hvordan de kan etterleves, noe som vil reduserer risikoen for fremtidige avvik.

Mål 3

DMFs virksomhet skal føre til en forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet og så langt som mulig redusere miljøkonsekvenser på hjemfalte gruveeiendommer underlagt NFD innenfor gjeldende budsjettammer.

Målet anses å være oppnådd når farlige gruveåpninger der Nærings- og fiskeridepartementet har eieransvar eller har sikringsoppgaver på annet grunnlag er forsvarlig sikret, og når forurensningsreducerende tiltak i samsvar med pålegg fra forurensningsmyndighetene er gjennomført.

Målet er ikke oppnådd i henhold til beskrivelsen av måloppnåelse. Restansene har i mange år vært store. For indikatorene knyttet til forsvarlig sikring av tidligere mineralvirksomhet har DMF fortsatt det systematiske arbeidet med sikringsporteføljen og metodikk for risikovurdering. DMF har registrert i overkant av 2000 gruveåpninger etter drift på statens mineraler. Foreløpige tall fra risikovurdering tyder på at i overkant av 20 % av disse har et høyt kritisk eller middels behov for sikringstiltak. Et mye brukt sikringstiltak for åpninger er gjerder. Disse forfaller over tid. Når sikringseffekten avtar, øker antall gruveåpninger med høyt kritisk eller middels behov for sikringstiltak til over 60 % i løpet av få år. I 2024 gjennomførte ikke DMF sikringstiltak i gruveområder grunnet frafall av kritisk personell. Dette kombinert med tilkomst av nye sikringsobjekter, behov for reparasjoner av tidligere sikringstiltak på grunn av alder og dreining fra ikke-varige tiltak (gjerder) til mer varige sikringsløsninger medfører at restansene er økende.

For indikatorene knyttet til påleggsoppfølging og øvrige oppgaver knyttet til eiendomsforvaltning for hjemfalte bergverk på vegne av NFD, er vi nærmere god måloppnåelse. Arbeidet med *Helhetlig tiltaksplan for Follidal* er pågående og revidering av *Helhetlig tiltaksplan for Løkken* videreført. Begge prosjekter med betydelig andel eksternt bistand via rammeavtaler for å hindre stans i prosjektene av kapasitetsårsaker. Det foreligger fremdeles avvik knyttet til pliktene etter damsikkerhetsforskriften for damanleggene tilhørende NFD. Øvrig eiendomsforvaltning på vegne av NFD er gjennomført så langt som mulig innenfor tilgjengelige ressurser og etter en konkret vurdering av hvilke konsekvenser gjennomføring vil ha for måloppnåelse for de øvrige oppgavene, samt kritiske mineralprosjekter.

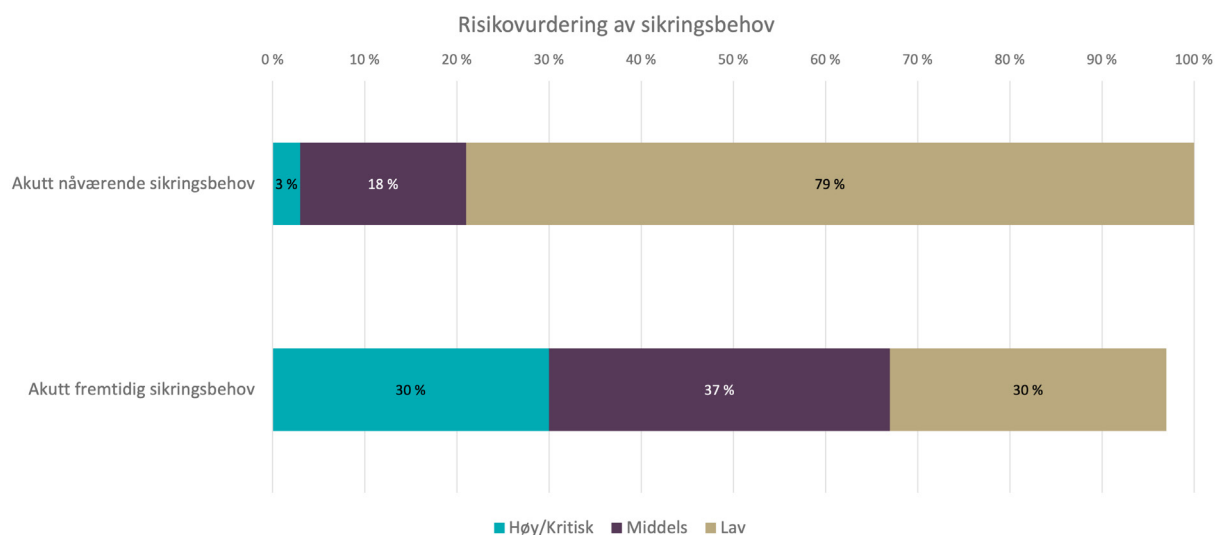
Redegjørelse for risikovurdering, prioritering og gjennomførte sikringstiltak

DMF foretar i utgangspunktet utvelgelse av konkrete områder for sikringstiltak ut fra risiko for liv og helse, i henhold til risikovurderingsmetodikk for gruveåpninger og øvrig kjennskap til gruveområdene.

Det ble ikke gjennomført noen sikringstiltak i 2024. Risikovurderingene og prioriteringene fra 2024 videreføres til 2025. Det ble gjennomført én sikringsbefaring i 2024, basert på bekymringsmelding. DMF mottar også bekymringsmeldinger knyttet til sikringstiltak, eller mangel på sådan, etter endt drift på grunneiers mineraler. DMF har over tid rapportert risiko knyttet til oppnåelsen av Mål 3 hva gjelder sikring etter tidligere mineralvirksomhet. Som en av flere bidrag til løsning på dette, ble det i løpet av første halvdel av 2024 utformet et forslag til tilskuddsordning for sikring etter tidligere mineralvirksomhet som et av flere tiltak for å redusere restansene og bedre måloppnåelse. Ved å nyttiggjøre seg lokale aktørers kapasitet og vilje, samt dreie fokus bort fra lange ansvarsavklaringer antar DMF at det er god grunn til å tro at flere gruveområder vil bli sikret - på samme eller kortere tid.

Vurdering av restrisiko på sikringsområdet, og oversikt over videre prioriteringer

Sikringsrestansen og usikkerheten knyttet til denne, har ikke endret seg vesentlig siden 2023. Gjerder er det mest brukte sikringsmiddelet ved gruveåpninger. Dette er ikke ansett som en varig løsning og holdbarheten er begrenset. Det medfører at restansen øker jevnt. Arbeidet med å ferdigstille risikovurderingene i sikringsregisteret vil fortsette i 2025, parallelt med videreutviklingen av digitale verktøy knyttet til risikovurdering for å redusere saksbehandlingstiden og samtidig tilgjengeliggjøre bruk av data fra interne register.

I løpet av 2024 har det kommet inn noen få nye tips om behov for utbedring av eksisterende sikring ved nedlagte gruver. Disse tipsene tas til etterretning ved ny vurdering av sikringsbehovet i 2025. I hovedsak videreføres prioriteringslisten fra 2024. Antall objekter som har behov for sikring holder seg høyt også i 2025. DMF registrerer en økende andel bekymringsmeldinger knyttet til sikringsbehov for gruveåpninger knyttet til tidligere drift på grunneiers mineraler.

Redegjørelse for status i arbeidet med oppfølging av pålegg fra miljømyndighetene på hjemfalte gruveeiendommer, og status for måloppnåelse for

- Planlegging og gjennomføring av forurensningsbegrensende tiltak på Løkken, i Folldal og i Sulitjelma.
- Overvåking av vannkvalitet på Løkken, Folldal og Sulitjelma, i tillegg til ikke-hjemfalte områder i Nordgruvefeltet på Røros.

DMF har i 2024 arbeidet med påleggsoppfølging innenfor gjeldende budsjetttrammer og tilgjengelige ressurser. DMF har etter fullmakt fra NFD fulgt opp alle pålegg om miljøtiltak og vannovervåkning som Miljødirektoratet har gitt NFD. Det pågår arbeid med samtlige pålegg.

Påleggsoppfølging Løkken

Eksisterende forurensningsbegrensende tiltak på Løkken inkluderer et helhetlig system bestående av grøfter og survannnett, rentvannnett, pumpestasjoner, tildekkede gruvemasser og et nøytraliseringsanlegg. Resultater fra vannovervåkingen viser at effekten av disse tiltakene fortsatt er god. Historiske data viser at kobberkonsentrasjonene har en nedadgående trend fra 2018, da nøytraliseringsanlegget ble etablert, og frem til i dag. To av de tre miljømålene i pålegget fra 2008, det vil si målene for Orkla og Raubekken, ble oppnådd i henholdsvis 2018 og 2019, og er opprettholdt siden, se tabell 13.

For miljømålet *Tilførsel fra Fagerlivatnet til Bjørnlivatnet* er det oppnådd en betydelig reduksjon i konsentrasjon og mengde av forurensningsforbindelser som tilføres fra Fagerlivatnet til Bjørnlivatnet.

Tabell 13 viser konsentrasjoner av kobber i 2024 ved målestasjoner relevante for vurdering av pålegget

TABELL 13				
Miljømål i pålegg	Fargerli/Bjørli		Orkla	
	Tilførsel fra Fagerlivatnet til Bjørnlivatnet skal opphøre	Kobberkonsentrasjonen ved inntak Raubekken kraftstasjon skal ikke overstige 175 µg/l		Kobberkonsentrasjonen ved målestasjon i Orkla skal ikke overstige 10 µg/l
Prøvepunkt	L2	L7	L5	02
Konsentrasjon 2024 mikrogram/liter (µg/l) (gjennomsnitt)	131	41	59	2,4
Status måloppnåels	Betydelig reduksjon oppnådd		Oppnådd fra 2019	Oppnådd fra 2018

De allerede gjennomførte tiltakene krever jevnlig ettersyn og vedlikehold, og nøytraliseringsanlegget krever i tillegg kontinuerlig drift, for å opprettholde den forurensningsbegrensende effekten.

I 2024 er det utarbeidet grunnlag til revidert tiltaksplan som tar utgangspunkt i dagens kunnskap og status for å vurdere aktuelle tiltak for å sikre måloppnåelse for miljømål i Orkla og Raubekken samt å finne løsninger for om mulig å innfri miljømålet; Tilførsel fra Fagerlivatnet til Bjørnlivatnet skal opphøre. DMF ser også øvrige tiltak knyttet til forvaltning av NFDs eiendommer på Løkken i sammenheng med miljøtiltakene.

Påleggsoppfølging Folldal

DMF arbeider kontinuerlig med prosjektet *Helhetlig tiltaksplan Folldal gruver*. Planen ble tilsluttet av NFD i 2022, og gitt rammebevilgning over statsbudsjettet på 225 millioner kroner samme år. Rammebevilgningen på 225 millioner dekker opprinnelig forventet kostnad for planlegging og gjennomføring av tiltak, men ikke videre drift av tiltakene. Som på Løkken kan det forventes behov for drift i uoverskuelig fremtid med påfølgende kostnader.

I 2024 reviderte Miljødirektoratet pålegget for Folldal gruver, skjerpet kravene som skal oppfylles og ga en ny frist. DMF foretar av denne grunn en vurdering av hvorvidt nytt pålegg påvirker opprinnelig tiltaksplan eller budsjettgrunnlag. Dette arbeidet vil videreføres i 2025 i dialog med NFD som mottaker av pålegget.

For kobber er målte snittverdier i 2024 i Folla ca. 20 µg/l, mens målt maksverdi er 26 µg/l. For sink er målte snittverdier ca. 30 µg/l, mens målt maksverdi er 49 µg/l. Pålegget er med dette ikke oppnådd.

I 2024 har DMF prioritert å detaljere planene for Trinn 1, 2 og 3. Dette for å redusere usikkerhet knyttet til prosjektgjennomføringen og måloppnåelse, oppnå bedre kostnadskontroll samt å planlegge for en realistisk fremdrift. I løpet av 2024 har DMF fått flere fagrapporter som er et nødvendig grunnlag for å videre kunne beslutte, detaljprosjekttere og utføre tiltak i henhold til Helhetlig tiltaksplan. DMF har i 2024 sammenstilt konklusjonene i fagrapportene og utarbeidet en mer detaljert handlingsplan basert på anbefalinger og prioriteringer for videre tiltak.

I tillegg er første fysiske tiltak iht tiltaksplanen gjennomført i 2024. Første steg i Trinn 1 med etablering av grøft for å avskjære rent vann fra østlige del av området, samt utbedring av rørsystemet i samme grøft. En vannmåler ble også installert i 2024, slik at samtlige nødvendige vannføringsmålere for overvåking av vannmengder relevant for detaljprosjektering av Trinn 1, 2 og 3 nå er på plass. Utførte arbeider i 2024 danner et godt grunnlag for å fra 2025 planlegge, beslutte og detaljprosjekttere tiltak i det videre arbeidet med å oppnå pålegget.

Påleggsoppfølging Sulitjelma

For Sulitjelma Bergverk er miljømålet i pålegget fra 12. november 2012 at kobberkonsentrasjon i Langvatnets utløp ved Hellarmo (stasjon S2A) ikke skal overstige 10 mikrogram/liter (µg/l). Grenseverdien for kobber er i snitt 17 µg/l og overholdes dermed ikke i 2024.

Omfattende undersøkelser av gruveområdene og av Langvatnet med sideelver og vassdrag nedstrøms, gjennomført i perioden 2014-2018, resulterte i en anbefaling om ikke å gjennomføre forurensningsbegrensende tiltak. Undersøkelsene avdekket at det i Langvatnet er en hydrologisk og kjemisk stabilitet som ved potensielle forurensningsbegrensende tiltak kan forstyrres og føre til frigjøring av metaller fra bunnsedimentene i Langvatnet. Det er derfor store usikkerheter knyttet til effekten som kan oppnås med tiltak, da det også er en risiko for at tiltakene vil virke mot sin hensikt. Det er anbefalt å fortsette overvåkingen og revurdere behovet for tiltak dersom miljøtilstanden endrer seg vesentlig.

DMF følger anbefalingen og følger opp pålegg om årlig overvåking av miljøtilstanden. Vannovervåkingen for 2024 viser at den historisk stabile trenden for kobberkonsentrasjonen ved utløpet fra Langvatnet fortsetter.

Påleggsoppfølging vannovervåking

DMF sørger for at pålegget fra Miljødirektoratet til NFD om vannovervåking av 6. desember 2016 etterleves på alle de fire områdene (Løkken, Folldal, Sulitjelma og ikke-hjemfalte Nordgruvefeltet på Røros) med vannprøvetaking og overvåking i henhold til Miljødirektoratets krav. Vannovervåkingen gjennomføres i sin helhet ved hjelp av konsulentbistand via rammeavtale. Rapportene for overvåkingen i 2024 oversendes til NFD og Miljødirektoratet innen 1.mars 2025.

Redegjørelse for status i arbeidet med ivaretagelse av statens ansvar etter forurensningsloven og vannforskriften på hjemfalte gruveeiendommer

Planlegging og gjennomføring av nye tiltak for å redusere miljøkonsekvenser etter drift på statens mineraler ved de 15 hjemfalte bergverkene NFD eier, samt nødvendig vedlikehold og modifisering av gjennomførte tiltak, er løpende oppgaver som krever mye kapasitet og kunnskap. Prioriterte bergverk har vært Løkken Verk, Folldal Verk og Sulitjelma gruver, der miljøsituasjonen er vurdert som mest kritisk. Per 2024 har DMF god oversikt over forurensningssituasjonen ved disse tre områdene, og det pågår forurensningsreducerende arbeid både ved Folldal og Løkken Verk, samt overvåking av miljøtilstand og vedlikehold av eksisterende tiltak i Sulitjelma.

I 2024 mottok DMF konsulentrapporter med kartlegging og risikovurdering av forurensningssituasjonen ved de øvrige 12 hjemfalte bergverkene basert på eksisterende data. Rapportene inkluderer en oversikt over områder som bør utredes for tiltak og områder som bør prioriteres for undersøkelser av gruvens påvirkning på nærliggende vannforekomster. Konklusjonen er at det er tre gruver som anbefales utredet for tiltak, mens det er syv gruver som har for lite datagrunnlag for å konkludere endelig om dagens miljøstatus. Her anbefales det å hente inn nye data. Miljøtilstanden ved de områdene som er anbefalt utredet for tiltak er likevel bedre enn for de tre områdene hvor det idag foregår påleggsoppfølging; Løkken, Folldal og Sulitjelma.

Ut over dette gjennomfører DMF undersøkelser og tiltak. DMF gir veiledning til kommuner, tiltakshavere og NFD for å unngå forurensning, der det er behov for å gjennomføre sikringstiltak eller hvor det av andre grunner er behov for inngrep på hjemfalte områder. I 2024 har DMF gitt innspill til arealplaner og i utarbeidelse av avtaler om tilgang til grunn for å belyse mulige konsekvenser og avbøtende tiltak for ulike aktiviteter.

Redegjørelse for arbeidet med øvrig eiendomsforvaltning på hjemfalte gruveeiendommer

DMF har i 2024 prioritert å følge opp øvrig eiendomsforvaltning der det er relevant med avtaler om tilkomst og bruk av hjemfalte områder for nye mineralprosjekter og oppfølging av statens plikter etter annet regelverk. Øvrige oppgaver er ikke gjennomført. Det medfører at restansen knyttet til avtaleforvaltning på hjemfalte eiendommer er økende, samtidig som det er økt interesse for bruk av hjemfalte gruverom for adkomst og/eller undersøkelsesarbeider knyttet til nye mineralprosjekter. Oppgaveporteføljen på eiendomsforvaltning antas derfor også å øke.

Det er i 2024 registrert flere avvik knyttet til etterlevelse av dam sikkerhetsforskriftens bestemmelser for damanlegg tilhørende NFD. DMF har i 2024, ved bruk av ekstern konsulentbistand, utredet ansvaret etter dam sikkerhetsforskriften, og deretter lagt en plan for videre håndtering av avvikene fra regelverket. Vannteknisk ansvarlig ivaretas fortsatt ved kjøp av ekstern fagkonsulent. Den øvrige planen for lukking av avvikene følges opp i 2025. Det er også foretatt revurdering av damanleggene tilhørende NFD. Det har klargjort tydelig behov for damrehabilitering i de kommende årene, for å sikre at damanleggene opprettholder sin funksjon og hindre dambrudd e.l.

Mulighet for økt måloppnåelse innenfor gjeldende rammer

Restansene har i mange år vært store, spesielt innen sikring etter tidligere mineralvirksomhet. Tidligere prioriterte oppgaver med porteføljekartlegging og utvikling av risikovurderingsmetodikk legger til rette for langsiktig måloppnåelse. Videreutviklingen av digitale verktøy knyttet til risikovurdering for å redusere saksbehandlingstiden og samtidig tilgjengeliggjøre bruk av data fra interne register vil også øke mulighetene for måloppnåelse. DMF ser at spesielt avklaringsprosesser rundt ansvar for sikringstiltak medfører en del ressursbruk både internt og for eksterne parter. DMF har dermed foreslått tilskuddsordning for sikring etter tidligere mineralvirksomhet som et av flere tiltak for å redusere restansene og bedre måloppnåelse. Ved å nyttiggjøre seg lokale aktørers kapasitet og vilje, dreie fokus bort fra lange ansvarsavklaringer antar DMF at det er god grunn til å tro at flere gruveområder vil bli sikret - på samme eller kortere tid. Ut over dette vil videreutvikling av digitale løsninger knyttet til risiko og porteføljestyring kunne øke mulighetene for bedre måloppnåelse.

Mål 4

DMF skal sørge for at Svalbards geologiske ressurser i størst mulig grad forvaltes og utnyttes helhetlig i tråd med svalbardpolitiske mål og Bergverksordningen.

Målet anses som oppnådd når DMFs virksomhet, så langt som mulig innenfor tilgjengelige rammer, fører til at Svalbards geologiske ressurser forvaltes og utnyttes best mulig til nytte for samfunnet. I dette inngår bevaring av geologisk undersøkelsesmateriale og data, og oppfølging av Bergverksordningen for Svalbard.

Måloppnåelsen er tilfredsstillende, samtidig som DMF tar høyde for økt behov for prioritering kommende år knyttet til avslutning av gruvedrift. En stor del av arbeidet som gjennomføres kan utføres fra DMFs hovedkontor, men for å oppnå god måloppnåelse for mål 4 i sin helhet er det nødvendig med betydelig tilstedeværelse på Svalbard.

DMF har også i 2024 hatt tilstedeværelse på DMFs kontor i Longyearbyen fordelt gjennom året. Totalt utfører DMF arbeid tilsvarende to årsverk knyttet til oppfølging av Bergverksordningen og Svalbards geologiske ressurser. Dette inkluderer oppfølging av rettigheter til mineraler og tilsyn, som har vært en prioritert oppgave. I tillegg kommer innspill til plan- og vernesaker, administrative oppgaver o.l. Lovforvaltningen etter Bergverksordningen er utført med stabilitet, og DMF har gitt faglige råd for ivaretagelse av geologiske ressurser i planprosesser.

Redegjørelse og vurdering av effekten av DMFs arbeid med ivaretagelse av geologiske ressurser på Svalbard i arealplanlegging

DMF har også i 2024 fulgt arbeidet med etablering av lager for borekjerner på Svalbard; Svalbard Rock Vault, som har som mål å bevare geologisk undersøkelsesmateriale og data.

DMF har i 2024 gitt innspill til ni saker knyttet til Svalbardmiljøloven. Seks av sakene er delplaner innenfor Longyearbyens planområde, en planstrategi og en temaplan for klima, miljø og energi. Den siste saken er vedtaket av arealplanen for Ny-Ålesund. I behandlingen av delplanene har DMF bl.a. påpekt berøring med utmål når det har vært aktuelt. I planer som berører utmål har DMF spilt inn og fått utmål inn som en del av konsekvensutredningene til planene. I planstrategien til Longyearbyen er gamle gruver og sammenhengen med kulturminner spilt inn fra DMF.

Redegjørelse for DMFs arbeid med ivaretagelse av Bergverksordningen for Svalbard, inkludert

- Status for funnpunktanmeldelser og søknader om utmål, herunder for territorialfarvannet ved Svalbard
- Status for DMFs oppfølging av bergverksdrift, herunder antall gjennomførte tilsyn

Funnpunktanmeldelser og søknader om utmål

Det er ikke mottatt funnpunktanmeldelser eller søknader om utmål på Svalbard i 2024. DMF følger opp rettigheter iht Bergverksordningen, og ser i 2024 en nedadgående trend hva gjelder omfang av utmål.

Oppfølging av bergverksdrift

DMF har i 2024 fulgt opp bergverksdriften på Svalbard gjennom fysisk og digital kontakt med aktuelle aktører. Dette omfatter spørsmål knyttet til Bergverksordningen, oppfølging av utmål, årsavgift, dispensasjonssøknader og innrapportering knyttet til arbeidsplikt, samt befaringer og oppfølging av drift.

Det er gjennomført en befaring i Barentsburg og to befaringer i Gruve 7 i 2024. Befaringene har vært utført som rutinemessig oppfølging av bergverksdriften og gruveområdene hvor det pågår drift. Der det er hensiktsmessig, gjennomfører DMF befaringer i samarbeid med andre myndigheter, som Arbeidstilsynet og Sysselmesteren. DMF har i denne forbindelse deltatt på en av Sysselmesterens månedlige kontordager i Barentsburg.

Som et ledd i oppfølgingen av Bergverksordningens bestemmelser knyttet til avslutning av drift, har DMF gjennomført møte og hatt dialog med aktøren i forbindelse med den varslede nedleggelsen av gruve 7 i 2025. DMF har mottatt Avslutningsplan for gruve 7 og lagt konkrete planer for fysisk kontroll og oppfølging av denne gjennom 2025 og 2026.

Redegjørelse for DMFs veiledningsaktivitet knyttet til sikring av nedlagte gruveåpninger.

DMF har hatt dialog med grunneier (NFD v/ grunnforvaltere) om blant annet sikring av gruveåpninger. Arbeidet med sikring av gruveåpninger på Svalbard omfatter flere fagområder, og DMF har foreløpig bistått med veiledning om kravene ved nedleggelse av drift i Bergverksordningen. DMF er orientert om at arbeidet med problemstillinger knyttet til sikring og verneverdi ble påstartet i 2023, som så langt ikke har vært koblet til DMFs ansvarsområder.

DMF har også arbeidet med spørsmål om sikring, bevaring og alternativ aktivitet i aktøren sine nedlagte og utmålsbelagte gruver rundt Longyearbyen. Gruve 3 nevnes spesielt da kulldriften her ble avsluttet i 1998, mens den i dag benyttes til museumsgruve åpen for publikum.

Mulighet for økt måloppnåelse innenfor gjeldende rammer

DMF registrerer endringer i rettighets- og driftssituasjonen knyttet til aktivitet iht Bergverksordningen. Økt behov for oppfølging og prioritering de kommende år knyttet til blandt annet avslutning av gruvedrift.

Mål 5

DMF skal til enhver tid, og innenfor tilgjengelige rammer, ha et best mulig kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen.

Målet anses som oppnådd når DMF har og tilbyr et godt kunnskapsgrunnlag for å ivareta samfunnets nåværende og fremtidige behov for mineraler.

Tillit er avgjørende for mineralnæringens aksept i samfunnet, og dermed at regjeringens ambisjoner for «verdens mest bærekraftige mineralnæring» kan nås. For mineralnæringens troverdighet og mulighet til å utvikle seg og bidra til økt samlet verdiskaping er det avgjørende at diskursen er faktabasert og sannferdig, både når det gjelder prosjekter, men i like stor grad samfunnsforhold som etterspørsel, prisutvikling, etterspørsel og behov i fremtidige teknologier. DMF har de siste årene arbeidet målrettet med å fremskaffe kunnskapsgrunnlag som kan bidra til dette.

Kommunikasjon og analyse:

I 2024 ble prosjektet Kommunikasjon og samfunn gjort til en permanent fagenhet i DMF; Kommunikasjon og analyse. Enheten arbeider med å utvikle kunnskapsgrunnlag for beslutningstakere, både i offentlig og privat sektor, samt generelt en åpen og opplyst offentlig samtale. Enheten har i tillegg til å vedlikeholde og videreutvikle produkter som Ressursregnskap, Levetidsanalyse og Arealregnskap for næringen utviklet og lansert flere nye produkter, for eksempel prisutvikling for ulike kritiske mineraler, mineralnæringens bidrag til BNP nasjonalt og internasjonalt og en oversikt over verdens produksjon av kritiske og strategiske mineraler. Slike kunnskapsgrunnlag blir kontinuerlig publisert på dirmin.no. Enheten bidrar også i forbindelse med saksbehandling, til interne notater og kunnskapsgrunnlag for DMFs deltakelse i eksterne paneler, konferanser og ved mediehenvelser.

I løpet av 2024 bidro DMF i et stort antall planprosesser, behandlet et relativt høyt antall konsesjoner og gjennomført tilsynsaktivitet hos næringen. I tillegg har vi hatt normal virksomhet knyttet til forvaltningen på Svalbard og utført oppdrag fra NFD om sikring og forurensningstiltak fra nedlagte gruver – inkludert forskningsprosjektet "Fra avfall til ressurs" i et samarbeid med NTNU. Alle disse prosessene inngår i DMFs kjernevirksomhet for å løse samfunnsoppdraget, og bidrar kontinuerlig til et samlet kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen. Vi holder jevnlig interne foredrag og publiseringer på intranett – med mål om å styrke det felles kunnskapsgrunnlaget for å nyttiggjøre dette i saksbehandlingen. Slik kan kunnskapen distribueres til mineralnæringen og resten av samfunnet gjennom vår daglige saksbehandling og veiledning. Vi har ikke kunnet prioritere et målrettet arbeid med å lage strukturer for å systematisere og redistribuere den kontinuerlige innsamlingen av kunnskap ennå. Likevel pågår slik virksomhet kontinuerlig. I 2024 har vi tatt ytterligere skritt for å lykkes med dette, ved å gjøre store mengder av egne og andres data tilgjengelige gjennom ulike nye løsninger, for eksempel tre nye kart, og Mineralkompasset. Det viktigste grepet i så måte var at vi kunne ta i bruk vår egenproduserte dataplattform, som sammenstiller data fra vår egen forvaltning med data fra eksterne kilder. Sammen med de mer konkrete og målrettede interne og eksterne aktivitetene knyttet til kunnskapsutvikling vurderer vi måloppnåelsen som god ut fra tilgjengelige rammer.

Oversikt over gjennomførte tiltak for å øke kunnskapsgrunnlaget om bærekraftig mineralutvinning, inkludert fremtidig behov og etterspørsel

Gjennom direkte kontakt med både næring og annen andre offentlige forvaltningsorganer, for eksempel kommuners planbehandling, pågår kontinuerlig dialog som bidrar til å gjensidig øking av kunnskapsgrunnlaget om bærekraftig mineralutvinning. Vi gjennomførte i tillegg en del spesifikke tiltak.

Harde fakta:

De lovpålagte driftsrapportene mineralaktører under mineralloven leverer til DMF brukes til driftsoppfølging og kontroll på at mineralloven følges, men også for å gi kunnskap om mineralnæringen. DMF produserer på bakgrunn av

driftsrapportene produksjons- og salgsstatistikk som gjøres tilgjengelig på dirmin.no, under navnet Harde fakta. I 2024 ble Harde fakta publisert i juli, og distribuert under Arendalsuka.

Ressursbanker:

DMF har deltatt i møter i utvalgte ressursbanker. Slike ressursbanker er etablert regionalt flere steder i landet. Noen har pågått i mange år, mens andre nylig har startet opp. Bærum kommune, med egne midler og finansiering fra Miljødirektoratets KLIMASATS-midler, etablerte Bærum ressursbank i 2017 som en møteplass for bransjen med mål om å finne gode løsninger for utnyttelse og gjenbruk av overskuddsmasser. Overordnet er det et mål alle for ressursbankene å sette aktuelle temaer på agendaen for mest mulig gjenvinning og nyttig gjøring av overskuddsmasser (stein, jord, betong, asfalt m.m.) fra bygge og infrastrukturprosjekter i respektive regioner. I noen regioner er hovedutfordringen store mengder overskuddsmasser som ikke blir brukt godt nok, mens i andre kan det være spesielle utfordringer med mineraler i bergartene som tas ut i infrastrukturprosjekter, for eksempel høyt innhold av tungmetaller, som gjør håndteringen og bruksmuligheter ekstra vanskelig.

Som i 2023 er Bærum Ressursbank hovedprioritet for DMF. Her har vi både deltatt og holdt flere innlegg gjennom året. Vi holdt også innlegg på oppstartsmøte for Inntrøndelag ressursbank, og vi har vært til stede i Trøndelag ressursbankforum, Rogaland ressursforum, Ressursbank i Vestfold og Telemark. Vi har ikke deltatt i Nord-Norge, Vestland og Nord-vest ressursbankforum. Formålet med DMFs aktivitet i ressursbankene er å spre informasjon om bærekraftig mineralforvaltning på et helhetlig systemnivå med bruk av vårt kunnskapsgrunnlag og statistikk, og opparbeide oss kunnskap om muligheter og utfordringer som andre aktører deler i disse forumene.

Rapporter:

DMF fikk i 2024 levert to bestilte rapporter fra Menon Economics:

Potensialet for norsk mineralnæring

En rapport som viser det økonomiske potensialet for norsk mineralnæring, ut fra tre ulike markedsscenarier. Samlet estimeres det årlige verdiskapingspotensialet i 2035 til 24 milliarder kroner i høyscenarioet, rundt 12 milliarder kroner i middelsscenarioet og 7 milliarder kroner i lavscenarioet. Disse scenariene forutsetter at prisene holder seg på dagens nivå, men varierer i omfang av mineralproduksjon Rapporten ble publisert i september, som en del av DMFs kunnskapsgrunnlag.

Barrierer for norsk mineralnæring:

En innsamling av erfaringer fra ulike aktører relevante for norsk mineralnæring om hvilke barrierer som gir videre utvikling av norsk mineralnæring utfordringer. Et sentralt funn er at det er svært vanskelig å finne gode kunnskapsgrunnlag om dette. Rapporten er tenkt brukt internt i DMF.

Internasjonale studiegrupper for nikkell, bly og sink:

Norge er medlemmer i INSG og ILZSG, og er for tiden prøvemedlemmer i ICSG.

DMF har dermed tilgang til all statistikk og analyse som produseres av studiegruppene, samt en rekke faglige foredrag om bærekraftig mineralutvinning og fremtidig bruk, behov og etterspørsel av mineraler. DMF deltok på både vårsesjon og høstsesjon i 2024, og etterstreber å distribuere kunnskapen internt og eksternt.

Deltakelse på EIT Raw Materials i Brussel:

Internasjonal årlig konferanse som samler næringslivstopper fra næringen, politikere og andre premissleverandører. Konferansens hovedfokus i 2024 var på forslaget til CRMA, og næringens syn på forslaget til forordning.

Kursvirksomhet

I 2024 gjennomførte vi kurs i vannforvaltning og konsekvensutredninger for mange av våre saksbehandlere. Disse kursene er viktige fordi de sikrer at våre ansatte har nødvendig kunnskap for å drive bærekraftig mineralutvinning, og de bidrar til å oppfylle kravene til ansvarlig forvaltning. Som følge av kurset i vannforvaltning utarbeides det også en veileder for vannforvaltning

Formidling

For å få et godt utgangspunkt for å formidle kunnskapsgrunnlaget vårt, om bærekraftig mineralutvinning, inkludert fremtidig behov og etterspørsel, gjennomførte vi i 2024 to viktige tiltak:

- **Innkjøp av medierapport:** En omfattende kartlegging av hvordan mineralnæringen og DMF omtales i media.
- **Kompetanseløft Åpen og opplyst samfunnsdebatt:** Et større kursopplegg for ledere og fagenhet Kommunikasjon og analyse som øker mot, lyst og kompetanse til å formidle DMFs kunnskapsgrunnlag.

Redegjørelse for og vurdering av nytten av deltagelse i relevante internasjonale fora

Gjennom deltagelse i internasjonale fora som de internasjonale studiegruppene for nikkel, bly, sink og kobber har DMF kunnet bygge en base for relevant kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen – ikke minst om samfunnets nåværende og fremtidige behov for mineraler. Mineralvirksomhet har stor påvirkning på både natur, miljø og samfunnet ellers. Samtidig er mineralnæringen i Norge og Europa liten, og kunnskapen i samfunnet deretter. Det er på den annen side ikke mangel på fragmenterte data og påstander fra ulike interessegrupper. Det er viktig for samfunnet at DMF, som fagorgan og sektormyndighet for mineralressurser og mineralvirksomhet, kan tilby et omfattende kunnskapsgrunnlag om mineralnæringen både i Norge og i verden. For DMF er deltagelse i internasjonale fora en svært viktig kilde til kvalitetssikret informasjon. Nærhet til kilder og mulighet til å kvalitetssikre og sammenlikne fremstillinger fra ulike parter gir særlig gevinst. Fremtidig behov og etterspørsel etter mineraler påvirkes av en rekke kjente og ukjente faktorer. Det er av stor nytte å kjenne tidlig til internasjonale aktørers strategiske satsninger, geopolitiske forhold og økt fokus på forsyningsikkerhet, konjunkturer og ny teknologi eller nye produksjonsmetoder. Slike prosesser får vi unik innsikt i ved å delta i internasjonale fora. Vi vurderer at nytten er svært stor av deltagelse i de fora vi er med i.

DMF har deltatt i følgende internasjonale fora som er relevante for mål 5:

EIT Raw Materials:

Hovedtema for EIT Raw Materials Week i 2024 var EUs Critical Raw Materials Act, og hvordan myndigheter og næring forberedte seg på denne.

Møter i internasjonale studiegrupper for nikkel, bly og sink:

Tilgangen til de omfattende statistiske data som er tilgjengelige gjennom medlemskapet i INSG og ILZSG er nyttige for å oppfylle samfunnsoppdraget, samtidig som selve tilstedeværelsen verdifull i seg selv. INSG og ILZSG er blant våre hovedarenaer for å utvikle og opprettholde innsikt i markedet for mineraler generelt, men for nikkel, bly og sink spesielt. Både statistikk som presenteres, hovedtaler og uformelle samtaler gir oss svært nyttig innsikt. Som en viktig kilde til statistikk, fakta og førstehånds tilbakemeldinger fra myndigheter og industri, er de internasjonale studiegruppene en svært pålitelig og nyttig kunnskapskilde. Kunnskapen vi innhenter er avgjørende grunnkunnskap for mange av våre analyser.

Møter i den internasjonale studiegruppen for kobber:

Den internasjonale studiegruppen for kobber arrangerer møter på samme tid og sted som for nikkel, bly og sink. DMF deltok i 2024 på to av disse som observatører, som et ledd i vårt kontinuerlige og samlede arbeid med å evaluere ulike kilder til kunnskap.

PDAC

Årlig deltagelse i PDAC gir oss mulighet til å fremme Norge som et mål for internasjonale lete- og undersøkelsesselskaper med potensial for å kunne drive prosjekter gjennom fra funn til utvinning. Arrangementet er også en nyttig arena for å innhente kunnskap om bærekraftig mineralutvinning, samt nyttig erfaringsutveksling med myndigheter fra andre land. I 2024 utviklet DMF og NGU en stand med større grad av budskap for Norge som lokasjon for bærekraftig mineralforvaltning, heller enn separate budskap hver organisasjon for seg.

Resource Management Week

Vi deltok på FNs Resource Management Week i regi av United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). Hovedmålet for slik deltakelse var å få bedre kunnskap om FNs klassifiseringssystem United Nations Framework Classification (UNFC), i sammenheng med den varslede forordningen CRMA. UNFC vil være et grunnlag for prioritering av strategiske prosjekter, jamfør CRMA-forslaget. Deltakelse har var svært nyttig for vår forståelse av UNFC, og ga oss muligheten til å forberede oss på kommende føringer.

Vurdering av kilder til informasjon for å legge til rette for økt verdiskaping og mer bærekraftig og sirkulær økonomi for mineraler

Gjennom arbeidet med rapporten om barrierer for norsk mineralnæring, innkjøpt fra Menon Economics, har vi fått bekreftet at det er få tilgjengelige kilder til faktakunnskap om mineralnæringen generelt og i Norge spesielt. Tilfanget av data og informasjon er svært omfattende internasjonalt, og tilbys gjennom ulike internasjonale organisasjoner, myndigheter og private konsultantselskaper. Det er arbeidskrevende å samle inn og ekstrahere det som er særlig relevant for norsk mineralforvaltning, og derfor viktig at dette utføres målrettet mot relevante problemstillinger over tid. På den måten kan vi gradvis styrke kunnskapsgrunnlaget for økt verdiskaping og mer bærekraftig og sirkulær økonomi for mineraler.

En annen utfordring er at informasjon om bærekraftige løsninger i mineralindustri ofte er utarbeidet i private virksomheter i industrien, og dermed ikke offentlig tilgjengelig.

Vi erfarer at norsk mineralforvaltnings behov for kilder til relevant informasjon også kan møtes ved å gå til egne innkjøp, ved siden av egenproduserte analyser basert på informasjon og statistikk innhentet som beskrevet over.

Mulighet for økt måloppnåelse innenfor gjeldende rammer

DMF har gjennom de siste årenes aktiviteter dannet et fundament for et godt kunnskapsgrunnlag, gjennom å utforske overnevnte kilder. Arbeidet med å kartlegge og evaluere eksterne kilder til et godt kunnskapsgrunnlag om samfunnets nåværende og fremtidige behov for mineraler fortsetter, med økt fokus på systematikk for evaluering. For 2025 har vi identifisert tre sentrale muligheter for økt måloppnåelse:

- Utvikle sterkere infrastruktur og kultur for å samle intern kunnskap, analysere og formidle denne internt og eksternt
- Økt redaksjonell formidling av kunnskap og statistikk
- Arbeide med datadrevet "kunnskapsbibliotek" internt og eksternt, for å tilgjengeliggjøre kunnskapsgrunnlaget vi sanker.

En forutsetning for å lykkes med dette er effektiv bruk av ressurser. Et slikt effektiviseringstiltak er økt bruk av automatisering av kunnskapsgrunnlagene vi har utviklet og publisert, for eksempel ressursregnskap, levetidsanalyser og prisutvikling.

Effektiv drift

DMF jobber kontinuerlig med å innrette virksomheten slik at hovedmålene oppnås på en effektiv måte. Dette omfatter både administrative støttefunksjoner og saksbehandling/produksjon. I 2024 har vi utviklet styrende dokumenter som tydeliggjør prosessen for virksomhetsstyring. Dokumentene skal sikre effektiv drift, parallelt med aktuelle utviklingsløp. Dette er rammeverk for virksomhetsstyring, rammeverk for helhetlig risikostyring og retningslinjer for internkontroll. Dokumentene bygger på hverandre og ble ferdigstilt før nyttår. Dokumentene inngår i kvalitetssystemet EQS. Det har også vært jobbet godt med å bygge kvalitetssystemet innholdsmessig i 2024, men systemet er foreløpig ikke operativt. DMF vil i 2025 fortsette arbeidet med å ta i bruk kvalitetssystemet.

Videre har vi gjennomført flere utviklingstiltak som gir saksbehandlingen saks- og beslutningsstøtte. Dette er tiltak innen forvaltning av data, dialogtjenester via Altinn Studio/Min side og dialogportal. Et mangeårig arbeid med DMFs egen dataplattform, en dataplattform som legger til rette for mer effektiv saksbehandling på tvers av organisasjonen igjennom bedre innsikt og analyse. Dataplattformen er nå tatt i bruk. DMF har i 2024 utviklet formidlingstjenester. Her nevnes Mineralkompasset, datadeling og sammenstilling av større datasett som også gir god støtte i saksbehandlingen, og i noen tilfeller sørger den også for en mer treffsikker informasjon i søknadsfasen fra våre brukere, slik at vedtak fattes på et bedre innhold.

Vurdering av DMFs systemer, rutiner og internkontroll med sikte på hvordan dette legger til rette for effektiv drift innenfor DMFs ulike ansvarsområder

Tjenestene fra DMF er utviklet kraftig de seneste årene, og flere nye tjenester og digitale verktøy er under utvikling. Økt tjenestetilbud medfører økte krav til systemer for internkontroll- og kvalitetssystem. I tillegg har DMFs samfunnsansvar fått stadig større relevans, blant annet som følge av den geopolitiske situasjonen. Dette innebærer behov for ytterligere styrking av internkontroll og systemer for sikkerhet og beredskap.

Sikkerhet og beredskap er en viktig del av DMFs overordnede risikostyring. Det er avgjørende for god risikostyring at vi kjenner til våre sårbarheter, slik at vi kan iverksette barrierer og øke vår robusthet. I dette ligger også å etablere sikkerhets- og beredskapsrutiner og kontinuerlig forbedre disse, samt opprettholde og vedlikeholde tilfredsstillende beredskapssevne over tid. DMF vurderer at dette vil være et viktig område som må prioriteres i 2025.

Prosesen for internkontroll i DMF er kontinuerlig under arbeid og skal tilpasses og justeres i tråd med tjenesteutviklingen, endrede forutsetninger, rammer og risiko. Dette i lys av de tre målsettinger for internkontroll nedfelt i økonomiregelverkets krav (§14) og tilhørende bestemmelse punkt 2.4. Arbeidet videreføres i 2025. De tre målsettingene er: målrettet og effektiv drift, pålitelig rapportering og overholdelse av lover og regler.

Implementering av rammeverk for risikostyring vil bidra til tydeliggjøring av områder som kan/må håndteres gjennom risikoreduserende tiltak.

Et område vi må utvikle videre er anskaffelser og avtaleforvaltning. DMF har ikke slik kompetanse internt, og det vil være en viktig rekruttering i 2025.

Redegjørelse for gjennomførte tiltak og vurdering av effekten på effektiviteten

DMF fortsetter arbeidet med å ta i bruk flere av DFØs systemer og tjenester for lønn, regnskap og økonomistyring, samt bruke disse mer aktivt for DMFs virksomhetsstyring. Dette bidrar til sikkerhet for korrekt informasjon uten behov for manuell sammenstilling, bedre tilgang til informasjon for den enkelte leder, og forenkler rapporteringen til NFD og andre relevante instanser. Økt bruk av DMFs tilbud gir gevinster som kan reanvendes på andre områder.

Vi har videre startet opp arbeid med å se hvordan vi kan ta i bruk flere muligheter i digital arbeidsplass som øker effektiviteten i intern samhandling. Dette arbeidet videreføres i 2025.

Et annet effektiviseringstiltak som er gjennomført er digital utsendelse av masseutsendelse av brev via Altinn. Når det gjelder gjennomførte tiltak med effekt på produksjon/saksbehandling har vi utviklet flere digitale løsninger som virker positivt på effektivitet. Dette består i hovedsak av utvikling av dataplattform, interne kart og register, samt dialogporter med brukere.

Oppdrag

Overordnet ansvar for koordinering og oppfølging av regjeringens mineralstrategi

Etablere en ordning for nasjonal koordinering av kritiske mineralprosjekter

DMF leverte i desember 2024 et notat til NFD der forslag til en ordning for nasjonal koordinering blir beskrevet. Dette arbeidet vil fortsette i 2025, og henger også sammen med vårt egenutviklede verktøy mineralkompasset, og virkemidler som kan komme med ny minerallov.

DMF skal ta en mer koordinerende og mer proaktiv rolle i mineralprosjekter enn det regelverk og alminnelig veiledningsplikt legger opp til. Ordningen består av flere komponenter og verktøy som går utover dagens system. De skal sammen bidra til å nå målet og inkluderer:

- identifisering av kritiske mineralprosjekt for koordinering
- opprette tidlig dialog for sondering, veiledning og avklaring av koordineringsbehov
- samarbeidsavtaler med andre offentlige myndigheter
- verktøy og erfaringsgrunnlag

Prioritere kritiske mineraler i sin saksbehandling av saker etter mineralloven

DMF har også i 2024 prioritert kritiske mineraler i sin saksbehandling av saker etter mineralloven.

Søknader om undersøkelsesretter er løpende behandlet i den rekkefølgen de er kommet inn. Så å si alle, 99,5 %, søknader om undersøkelsesrett omhandler kritiske mineraler.

DMF har i 2024 tildelt utvinningsrett i Eigersund og Røyrvik kommuner, og gitt avslag på en søknad i Larvik kommune. Ved årsskiftet er det ingen søknader om utvinningsrett for kritiske mineraler under behandling.

DMF mottok i 2024 ingen søknader om driftskonsesjon for kritiske mineraler.

DMF fikk øremerket 5 mill. kroner i 2024 for å følge opp regjeringens mineralstrategi, og legge til rette for raskere realisering av mineralprosjekter. Midlene er benyttet til utvikling av Mineralkompasset, arbeidet med etablering av en ordning for nasjonal koordinering av kritiske mineralprosjekter, deltakelse i piloten på Fensfeltet og arbeidet med å prioritere søknader som omfatter kritiske mineralprosjekter.

Oppfølging av NOU 2022:8 Ny minerallov

DMF har i 2024 bidratt med ressurser (anslagsvis 1,2 årsverk) inn til minerallovsarbeidet til NFD. DMF har bidratt ved å gi skrivebistand, svare ut konkrete spørsmål og problemstillinger basert på erfaringen med dagens minerallov, deltatt på møter med andre aktører ved behov og annet.

Opprydding av forurensning fra nedlagte gruver

DMF har i 2024 hatt dialog med NFD om oppfølgingen av anbefalingene fra Riksrevisjonens undersøkelse fra 2022. For utfyllende tekst om hva DMF har gjort av opprydding av forurensning fra nedlagte gruver se omtalen undermål 3 indikator 3-5.

DMF er godt i gang med prosjektet *Helhetlig tiltaksplan Folldal gruver*. Det er i 2024 gjennomført tiltak i trinn 1, og arbeidet fortsetter trinnvis for best mulig gjennomføring og måloppnåelse innenfor gjeldende rammer. Mer utfyllende omtale om dette arbeidet er gitt under *Påleggsoppfølging Folldal* under mål 3, indikator 3.

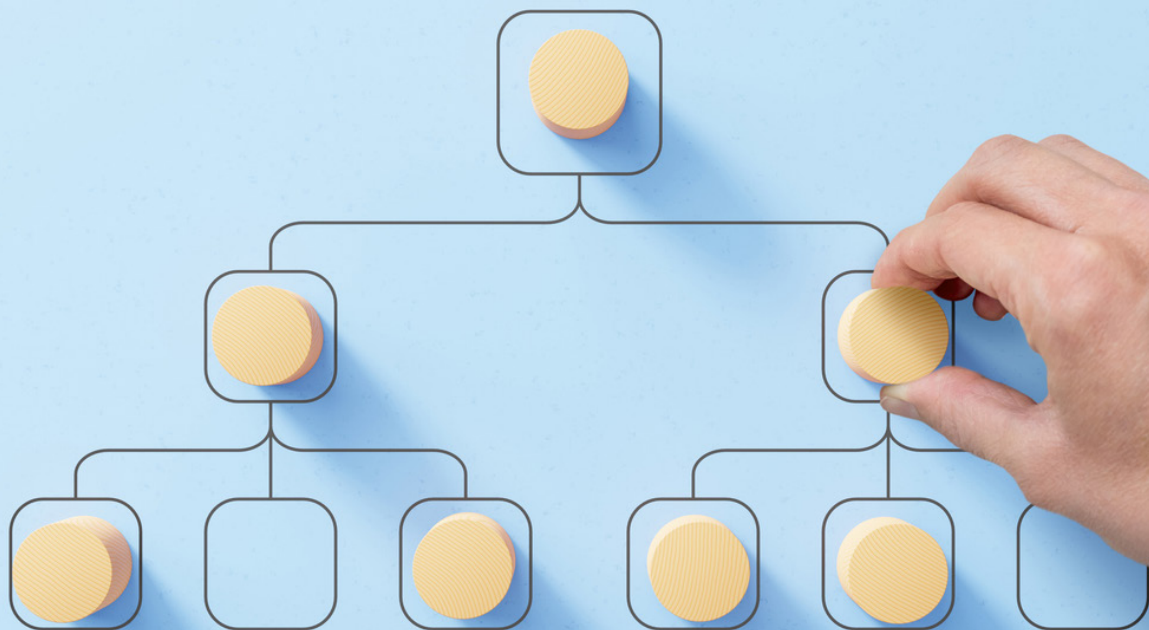
DMF har i 2024 jobbet med å ferdigstille revidert tiltaksplan for Løkken med mål om en plan for hvordan oppnå det siste miljømålet og samtidig sikre opprettholdelse av de to første miljømålene. Videre jobbes det kontinuerlig med drift og vedlikehold av de allerede iverksatte tiltakene på Løkken. For mer utfyllende omtale, se informasjon om *Påleggsoppfølging Løkken* under mål 3, indikator 3.

Gjennomgang av gebyrer og avgifter

DMF har ikke prioritert dette oppdraget innenfor tilgjengelige ressurser i 2024. Det tas sikte på at grunnlaget for beregning av gebyr og avgifter oppdateres innen første halvdel av 2025.

Kapittel 4

Virksomhetsstyring

DMFs overordnede vurdering av styring og kontroll i virksomheten

Som nevnt i kapittel to har DMF gjennomført en større omorganisering i 2024. Ny organisering trådte i kraft 1. april 2024. Ett av formålene med omorganiseringen var målrettet og effektiv virksomhetsstyring og strategisk ledelse. I løpet av høsten ble det derfor jobbet mye med å bygge opp styrende dokumenter i organisasjonen. Dokumentene vil ligge som en grunnplanke for mål- og resultatstyringen i virksomheten for å sikre helhetlig styring og internkontroll. Følgende styrende dokumenter er utarbeidet:

- Rammeverk for virksomhetsstyring
- Rammeverk for helhetlig risikostyring
- Retningslinjer for internkontroll

I 2025 vil vi fortsette arbeidet med å implementere prosesser som sikrer at rammeverkene følges og at internkontrollen videreutvikles.

DMFs strategiske risikobilde for 2025-2026 gir tre risikoer vi følger opp tett. Dette er:

- Risiko for manglende kompetanse på kritiske fagområder
- Risiko for at DMFs utviklingsfase som nytt direktorat ikke møter samfunnets krav og forventninger
- Risiko for at vårt ansvar som fagorgan og sektormyndighet som nytt direktorat ikke møter samfunnets krav og forventninger

DMF har iverksatt flere tiltak for å ta ned risikoene, men risikoreducerende arbeid strekker seg over et lengre tidsperspektiv før effekt kan dokumenteres.

Tydeliggjøring av roller og ansvar vil være et viktig område i 2025, og flere styrende dokumenter er under oppseiling (blant annet revidert av intern økonomi-instruks). Arbeidet med å ta i bruk kvalitetssystemet (EQS) vil fortsette i 2025, og rutiner vil dermed få en bedre flyt i forhold til forbedring og utvikling. På anskaffelsesområdet mangler vi kompetanse og rutiner, dette prioriteres høyt i 2025 og rekrutteringsprosess er i gang.

I 2025 vil vi forberede implementering av Statlige regnskapsstandarder (SRS). Overgangen skjer ved årsskiftet og forberedelser er påstartet.

Andre føringer

Sikkerhet og beredskap

DMF er fullservicekunde hos Intility for IT-drift og –sikkerhet. Intility har 24/7 overvåking av DMFs systemer, drifts- og utviklingsmiljø.

I en tid hvor cybertrusler øker i omfang og kompleksitet, er det avgjørende for DMF å ha robuste sikkerhetsløsninger på plass. DMF har derfor høynet sikkerhetsnivået gjennom å utvide vår Microsoft-lisens til å inkludere Microsoft E5 Security i 2024. Dette er en omfattende sikkerhetsplattform som gir avansert beskyttelse, trusseldeteksjon og responsmekanismer for å sikre våre digitale ressurser.

DMF har i 2024 også installert et varslingssystem for digital infrastruktur i regi av Nasjonalt cybersikkerhetssenter (NCSC), underlagt Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM). Dette er et nasjonalt sensornettverk på internett som består av sensorer utplassert hos virksomheter som ansees som en del av kritisk infrastruktur i Norge. NSM sjekker om DMF har trafikk fra eller til kjente trusselaktører, ut ifra en liste over internettadresser som ansees som «fiendtlige», og vil varsle oss om det går en alarm. Gitt DMFs rolle på Svalbard og vårt samfunnsoppdrag vurderes dette som et godt sikkerhetstiltak.

DMF har tatt i bruk Apple Business Manager (ABM) for administrering av tjenestemobiler som kun brukes i forbindelse med tjeneste (dvs ikke kombinert med privat bruk). Disse tjenestemobilene er fullt ut administrert av DMF og kun godkjente applikasjoner kan lastes ned. Løsningen sikrer at enhetene kan gjenbrukes enkelt og innfører ekstra sikkerhet siden disse er registrert med en Business Apple-ID knyttet til DMF sitt domene. Tjenestemobiler som kombineres med privat bruk er innrullet i vår MDM-løsning for administrering av mobile enheter. Løsningen sikrer at jobbprofilen ikke deles med apper som ligger i den private profilen.

Videre er det i 2024 revidert interne rutiner på IT-sikkerhetsområdet og sikkerhetsrutiner på kontorbygg.

Grønn omstilling og bærekraft

DMFs kjernevirksomhet, slik det er definert i samfunnsoppdraget, preger også virksomhetskulturen. DMF arbeider kontinuerlig med å definere og integrere bærekraft både i vår forvaltning og virksomhetsstyring.

Det tas høyde for ekstremvær og flom når vi dimensjonerer tiltak for å gjennomføre sikrings- og miljøtiltak på nedlagte gruveområder på vegne av NFD. Gjennom medvirkning med regionale og kommunale myndigheter, gir DMF nødvendige innspill for å sikre at mineralutvinning skjer i samsvar med miljømål og bærekrafts standarder. Ved å ha omfattende og oppdaterte data kan vi sikre at ressursene blir forvaltet til beste for samfunnet. DMF sørger for koordinering mellom ulike aktører for å sikre bærekraftig og effektiv drift. Dette inkluderer miljøtiltak og reguleringer som sikrer at gruveprosjekter ikke medfører unødvendig skade på miljøet.

Mineralkompasset gir datadrevet innsikt som hjelper beslutningstakere å vurdere deres påvirkning på miljø og omgivelser. Verktøyet støtter utviklingen av bærekraftige arealplaner ved å tilgjengeliggjøre denne datainnsikten. Dette forbedrer ressursbruken og reduserer miljøpåvirkningen.

I 2025 vil vi starte på et arbeid om eventuell miljøfyrtårnsertifisering.

Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassavtrykk, naturfotavtrykk og energibruk

Vi følger statens anskaffelsespolitikk ved offentlige anskaffelser, og stiller krav til våre leverandører. DMF har i 2024 initiert dialog med DFØ om innovativ anskaffelse knyttet til deler av miljøtiltak i Folldal som gjennomføres på vegne av NFD. Gjennomføring av tiltak i gamle gruveområder er komplekst og det er mange hensyn å ta. Gitt erfaringene med mineralvirksomhet generelt, og tiltaksgjennomføring på Løkken spesielt, ser DMF at det kan være hensiktsmessig å utforske mulighetene i innovative anskaffelser nærmere. Samhandlingen med DFØ er i startfasen, men har allerede gitt god innsikt i prosess og mål, slik at DMF kan arbeide videre med dette i 2025.

Reisevirksomheten har tradisjonelt i stor grad vært knyttet til tilsyn. Ved stedlige tilsyn brukes transportmidler, primært fly og bil. I 2024 har vi utført 24 stedlige tilsyn, og bil prioriteres der det er fornuftig. Vi har de senere årene redusert antall stedlige tilsyn betraktelig og gjennomfører nå først og fremst digital kontroll og postale tilsyn. Transport til og fra DMFs etatssamling i Mo I Rana ble i 2024 gjennomført med tog. Vi har økende antall digitale møter, som har redusert behovet for fysiske reiser.

Våre arbeidslokaler i Trondheim har "nattsinking" av innetemperatur samt ingen ventilering i helg og utenfor normal arbeidstid. Vi har overvåking av CO₂-nivå, samt et nyere ventilasjonsanlegg.

I 2025 vil vi gjennomføre en vesentlighetsanalyse som grunnlag for videre arbeid med systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassavtrykk, naturfotavtrykk og energibruk.

Mangfold og likestilling

Mangfold og likestilling internt i DMF

DMF skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen, og tilby likeverdige tjenester til hele befolkningen. DMF jobber aktivt for å fremme likestilling og hindre diskriminering. Det er igangsatt et målrettet arbeid for å sørge for aktivitets- og redegjørelsesplikten, slik at vi følger arbeidsmetoder for å sikre systematisk og planmessig arbeid for likestilling og ikke-diskriminering. Her vil vi undersøke om det finnes risiko for diskriminering i DMF eller andre hindre for likestilling, analysere årsakene, og iverksette egnede tiltak. Arbeidet vil følges opp i styringsdialogen, og tas med i årsrapporten for 2025 og videre fremover.

Ved utgangen av 2024 hadde DMF 52 ansatte hvorav 36 kvinner og 16 menn. Kvinneandelen utgjør dermed 69 %, og er tilnærmet lik fjoråret. Det er et mål å oppnå jevnere kjønnsfordeling, og gjennom seleksjonsprosesser i 2024 har vi flere nytilsatte menn enn kvinner med oppstart i 2025.

Andel menn har fra 2023 til 2024 vært tilnærmet lik. Den øverste ledergruppen bestod av fire kvinner og en mann, og for øvrige ledere med personalansvar var det tre kvinner og en mann. Gjennomsnittslønnen i DMF ved utgangen av 2024 var lik for begge kjønn. DMF har 8 % ansatte med utenlandsk bakgrunn. Det er flere ansatte med funksjonsnedsettelse hvor vi tilrettelegger for deres arbeidshverdag sammen med den ansatte ut ifra den enkeltes situasjon.

I samarbeid med bedriftshelsetjenesten har vi systematisk gjennomgang av arbeidsplassvurdering for alle ansatte og spesifikt for de som trenger spesiell tilrettelegging. Vi har dobbelt så mange ansatte med funksjonsnedsettelse ved utgangen av 2024 sammenlignet med 2020.

Vi har et aktivt forhold til likestilling og mangfold i rekruttering- og seleksjonsprosesser. Gjennom målrettet og planmessig arbeid ønsker vi å gjenspeile mangfoldet i samfunnet og utnytte potensialet i befolkningen. Om det er kvalifiserte søkere med funksjonsnedsettelse, med hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn vil minst en søker fra hver av gruppene innkalles til intervju. I 2024 var det 8 søkere som har oppgitt innvandrerbakgrunn og 1 som har oppgitt funksjonsnedsettelse.

TABELL 14											
ÅR	KJØNNBALANSE			DELTID		MIDLERTIDIG ANSATTE		FORELDRE-PERMISSJON		SYKEFRAVÆR	
	M	K	Totalt antall	M	K	M	K	M	K	M	K
2023	32 %	68 %	47	19 %	16 %	6 %	0	0	2 %	2 %	10 %
2024	31 %	69 %	52	13 %	17 %	6 %	3 %	0	6 %	3 %	9 %

Mangfold og inkludering for tjenestene våre

Direktoratet for Mineralforvaltning har med lanseringen av vår nye hjemmeside, tatt et viktig skritt i å forbedre tilgjengeligheten for brukere. Tilgjengelighetserklæring ble utarbeidet i 2024. Vi har et fokus på å sikre at nettstedet møter standardene for universell utforming, og vil jobbe kontinuerlig med å forbedre og overholde kravene i tiden fremover.

DMF vil i løpet av 2025 fortsette arbeidet med å sikre at informasjon og funksjonalitet på vår nettside er lett tilgjengelig og forståelig.

Det jobbes kontinuerlig med klart språk som en del av saksbehandling og annen virksomhet.

Konsulentoppdrag og konsulentbistand

DMFs ambisjon er alltid å benytte interne ressurser og kompetanse fremfor bruk av konsulenter. På noen områder har vi likevel behov for å tilknytte oss spesialistkompetanse.

Formål

Konsulentbruken i DMF er i hovedsak IT-kompetanse anskaffet med formål om digital forvaltningsutvikling, og utvikling av digitale tjenester rettet mot eksterne. Forretningsutviklingen består i hovedsak av utvikling av dataplattform, interne kart og register for å effektivisere saksbehandling. I tillegg har vi startet et arbeid med utvikling av rammeverk for sammendrag og klassifisering av undersøkelsesrapporter med generativ KI. Eksterne tjenester som DMF har utviklet omhandler formidling og dialog, som dialogflaten Altinn Studio, ny Min side, dialogport og hjemmeside med formidling av Mineralkompasset.

Øvrig formål er konsulentbistand til utredning, prosjektering og juridisk bistand innenfor sikring- og miljøtiltak, samt Follidal og Løkken (post 30, 31 og 32). Andre områder er anskaffelseskompetanse, juridisk bistand (rammeavtale), bistand til rekruttering og kommunikasjonstjenester i forbindelse med mineralkompass og kompetanseløft innen kommunikasjonsfaget internt.

Bruk i kroner

Totalt kjøp av konsulenttenester i 2024 er kr. 21 906 226, hvor de vesentligste kjøpene er fordelt slik:

- Kr. 8 493 335 til innleie av IT-kompetanse for utvikling av DMFs digitale forvaltning og utvikling av digitale tjenester rettet mot eksterne brukere.
- Kr. 7 442 066 til konsulenttenester for sikring og miljø, Follidal og Løkken (post 30, 31 og 32).
- Kr. 2 778 214 til bistand med rekruttering, noe som er en økning siden 2023. Dette har sammenheng med store rekrutteringskampanjer, kritisk kompetansebehov samt en større omorganisering.
- Kr. 852 813 til konsulenttenester fra kommunikasjonsbransjen gjennom inngått rammeavtale. Disse midlene er i hovedsak benyttet til bistand med lansering av mineralkompasset og helhetlig kompetanseløft på kommunikasjon.
- Kr. 1 290 000 for prosjektstøtte og design av mineralkompasset.

Øvrig bruk er knyttet til juridisk bistand og annen utvikling.

Kapittel 5

Framtidsutsikter

Vurdering av framtidssutsikter

Geopolitiske utviklingstrekk har den siste tiden forsterket behovet for at Norge og Europa blir mer selvforsynte med kritiske råvarer. I Norge vil ny minerallov og en eventuell implementering av EUs Critical Raw Materials Act i norsk lovgiving være de mest sentrale juridiske rammeverkene som DMF skal fylle sin rolle gjennom.

Regjeringen fastslo i Norges mineralstrategi fra 2023 at Norge skal utvikle verdens mest bærekraftige mineralnæring. At DMF lykkes med sitt samfunnsoppdrag er en viktig forutsetning for at potensialet i norske mineralressurser og mineralnæringen bidrar til at Norge og Europa oppnår en høyere grad av selvforsyning av kritiske råvarer, og kan bidra til størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi. I tillegg vil dette bidra til blant annet den grønne omstillingen og økt nasjonal sikkerhet.

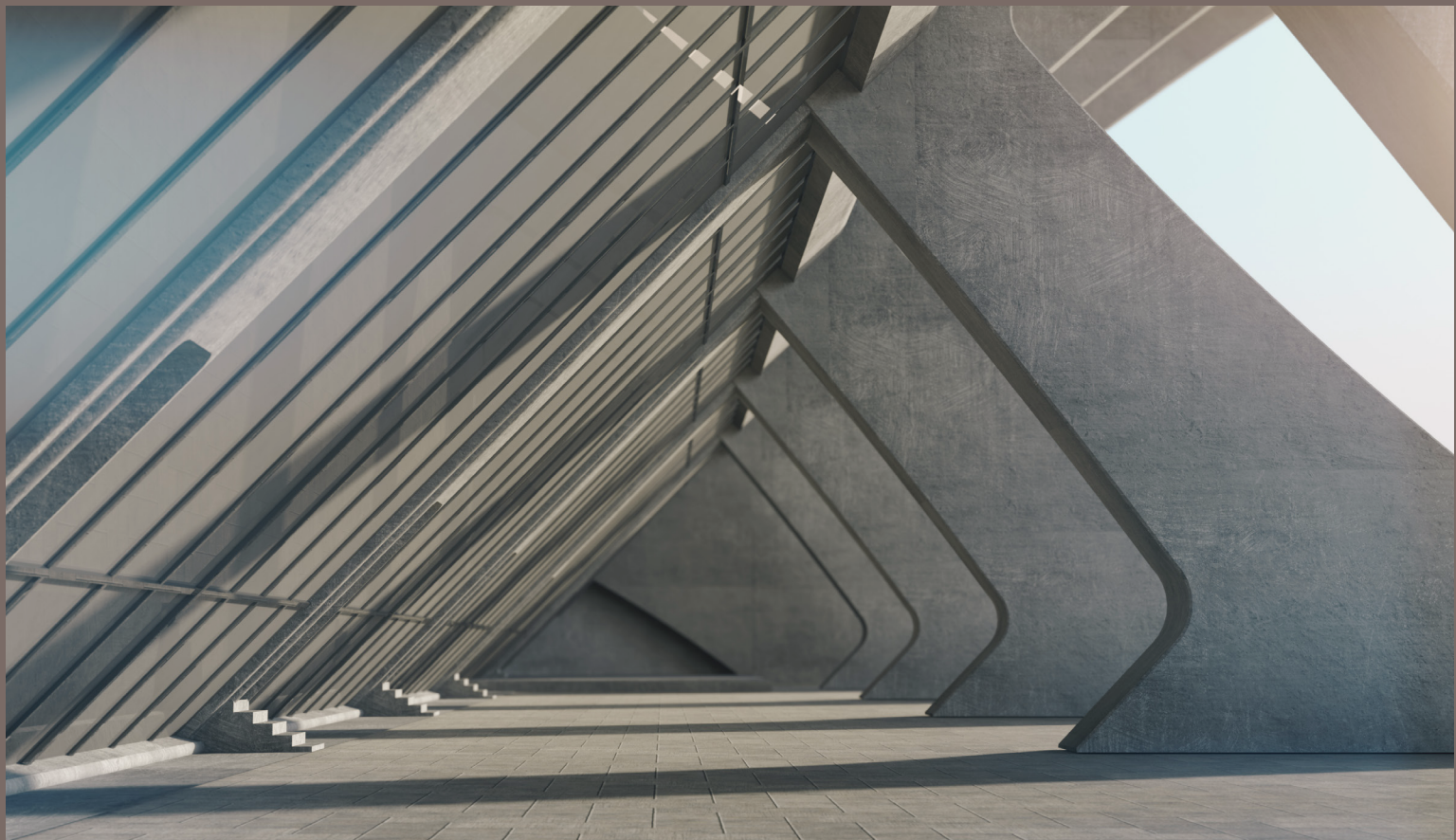
DMF har siden mineralloven kom i 2010 hatt en betydelig utvikling, gjennom utvidede ansvarsområder, gjennom økning i budsjetter og antall ansatte, og vi har nylig gjennomført en omorganisering. Etterslepet i konsesjoner ble tatt inn noen år tilbake. I dette perspektivet er direktoratet langt bedre rustet for å håndtere både nye regelverk og en økning i norske mineralprosjekter, enn for bare få år siden. Det er likevel nødvendig å fortsette utviklingen av direktoratet for å være beredt på nye juridiske rammeverk, et større antall saker til behandling og å være et kunnskaps- og kompetanseorgan for utvikling av en bærekraftig mineralforvaltning i et bredt samfunnsperspektiv.

Vi har styrket virksomhetsstyringen de siste årene, og kommer til å fortsette med dette. Innføringen av Statlige regnskapsstandarder (SRS) vil kreve mye ressurser, men vil på sikt gi oss bedre styringsverktøy for virksomheten. Sentralt i utviklingen av organisasjonen er å oppnå en større kontinuitet blant de ansatte. DMF rekrutterer høyt kompetente medarbeidere, men for mange går videre til andre arbeidsgivere for tidlig. En lavere turnover vil blant annet bidra til bedre leveranser, bedre arbeidsmiljø og lavere kostnader knyttet til rekrutteringer.

Direktoratet arbeider målrettet med å øke utnyttelsesgraden og effekten av tildelingen fra Stortinget. Dette gjelder blant annet postene 30-32, men også vår driftspost. Dette arbeidet vil på sikt gjøre oss i stand til en bedre måloppnåelse innenfor dagens nivå på tildelinger fra Stortinget.

Kapittel 6

Årsregnskap

Ledelseskommentar til årsregnskapet 2024

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet, og krav fra Nærings- og fiskeridepartementet. Årsregnskapet gir etter min vurdering et dekkende bilde av DMFs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

DMF fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. DMF mottar bevilgninger fra to departement. Nærings- og fiskeridepartementet bevilger på kapittel 0906, og Justisdepartementet (JD) bevilger på kapittel 0011 Svalbard.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2024 har DMF samlet disponert tildelinger på utgiftssiden på kr. 104 258 650 fra NFD og JD jf.

Bevilgningsrapporteringen, note A og note C. DMF har med unntak av post 32, et mindreforbruk på tildelingene på kapittel 0906 i 2024. Årsaken til mindreforbruket vil bli omtalt under de enkelte postene nedenfor.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.2024 kr. 2 399 789. Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld, mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende, har DMF en leverandørgjeld på kr. 1 531 254 som ikke er betalt og derfor ikke fremkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Bevilgnings- og artskontorrapportering - kapittel 0906

Mindreforbruket for post 01 driftsutgifter ble kr. 2 900 658. Disse midlene søkes overført til 2025. jf. note B.

Mindreforbruket er i hovedsak knyttet til lavere lønnskostnader enn forventet. DMF hadde flere vakanser ved inngangen til 2024. Det er i løpet av 2024 gjort flere rekrutteringer med tiltredelser andre halvår, noe som reduserer sannsynligheten for mindreforbruk i 2025. Videre er kompensasjon for lønnsoppgjør en del av mindreforbruket (kr. 1.050.000), dette utbetales i mars 2025.

Mindreforbruket for post 30 Sikring og miljø ble kr 1 158 299, etter at det er avgitt kr. 9 000 000 i endringsproposisjonen for 2024. Disse midlene søkes overført til 2025. jf. note B. DMF har i 2024 hatt redusert kapasitet, også på sikrings- og miljø-området. Det påvirker muligheten for måloppnåelse og fremdrift, og det er ikke gjennomført sikringstiltak i felt hvilket påvirket budsjettet. DMF har nå økt ressursinnsatsen på sikringsområdet gjennom rekruttering. Det foreligger avvik på etterlevelse av damsikkerhetsforskriften på damanlegg tilhørende NFD, og DMF har benyttet intern og ekstern kapasitet og kompetanse for å håndtere avvikene. Det er også benyttet konsulentbistand til oppfyllelse av pålegg tilhørende NFD på vannovervåking.

Mindreforbruket for post 31 miljøtiltak på Løkken ble kr. 530 910. Disse midlene søkes overført til 2025. jf. note B. Driften på Løkken har gått som forventet. Det er brukt om lag 1,5 mnok på ferdigstilling av revidert tiltaksplan i 2024. Øvrige midler er benyttet til drift av eksisterende tiltak.

For post 32 miljøtiltak i Folldal ble det et merforbruk på kr. 302 878. Disse midlene forutsettes trukket fra bevilgningen for 2025. Arbeidet med Helhetlig tiltaksplan for Folldal har vært prioritert i 2024 og skjedd i henhold til budsjettrammer. Første del av arbeidet i trinn 1 i tiltaksplanen for Folldal, er utført. Tiltak i forurenset grunn/gamle gruveområder medfører stor usikkerhet. Det var satt av et påslag for risiko på 10% for arbeidet, men det viste seg å ikke være tilstrekkelig, noe som resulterte i et merforbruk.

DMF forutsetter at merforbruket på kr. 302 878 motregnes i 2025, noe som gir et lavere totalt budsjett i 2025.

Artskontorrapporteringen viser en økning i utbetaling til investeringer på 249%. Dette skyldes oppstart av arbeidet knyttet til helhetlig tiltaksplan for Folldal verk.

Svalbard – kapittel 0011

For Svalbard har DMF i 2024 en samlet tildeling fra JD på kr. 2 475 650 for utgifter. Hele den samlede tildelingen er benyttet i 2024 i tillegg til at dette kapittelet er subsidiert med kr. 538 145 fra budsjettbevilgningen fra NFD over kapittel/post 0906 01.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetningen vil antakelig foreligge per 1. mai 2025. Beretningen vil være offentlig fra dette tidspunktet og vil bli publisert på DMFs nettsider sammen med årsrapporten for 2024.

Trondheim, 15. mars 2025

Bjarte Rambjør Heide

Direktør

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2024 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret.
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Svalbardregnskapet

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, mottar bevilgning over Svalbardbudsjettet og rapporterer regnskapstall til Svalbardregnskapet. Utgifter og inntekter rapportert til Svalbardregnskapet, rapporteres netto på en avsetningskonto i statsregnskapet, kapitalkonto 845004. Avsetninger i Svalbardregnskapet, og denne kapitalkontoen vises i bevilgningsrapporteringen. En nærmere presentasjon av utgifter og inntekter rapportert til Svalbardregnskapet vises i note C. I note C presenteres regnskapstall rapportert til statsregnskapet etter kapittel og post i Svalbardbudsjettet og i nederste del regnskapstall rapportert til Svalbardregnskapet etter art i standard kontoplan.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen Spesifisering av bokført avregning med statskassen. Notene viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskontro) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifisering av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2024

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2024	Merutgift (-) og mindretgift	Postert på avgitte belastnings fullmakter	Avvik fra tildeling
0906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmest	01	Driftsutgifter	A,B	73 508 000	70 607 342	2 900 658		
0906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmest	30	Sikrings og miljøtiltak	A,B	3 673 000	2 514 701	1 158 299		
0906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmest	31	Miljøtiltak Løkken	A,B	6 880 000	6 349 090	530 910		
0906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmest	32	Miljøtiltak Folldal	A,B	17 722 000	18 024 878	-302 878		
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoordning for mva i staten		0	12 311 770			
<i>Sum utgiftsført</i>					<i>101 783 000</i>	<i>109 807 781</i>			
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2024	Merinntekt og mindreinntekt(-)	Postert på avgitte belastnings fullmakter	Avvik fra tildeling
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmest	01	Bergrettigheter leieinntekter		60 000	30 923	-29 077		
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmest	02	Behandlingsgebyrer		1 435 000	1 883 000	448 000		
3906	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmest	86	Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt		1 000 000		251 382	1 251 382	251 382
5551	Avgifter knyttet til mineralvirksomhe	70	Avgift knyttet til andre undersjøiske natur		1 200 000	2 533 975	1 333 975		
5551	Avgifter knyttet til mineralvirksomhe	71	Avgift knyttet til undersøkelses- og utvinn		13 500 000	18 422 900	4 922 900		
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse		0	83 111			
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift		0	5 342 155			
<i>Sum inntektsført</i>					<i>17 195 000</i>	<i>28 296 065</i>			
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						81 511 716			
Deposita og avsetninger				Note					
845004	Avsetninger i Svalbardregnskapet			C		1 730 150			
Sum netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet						1 730 150			
Sum netto rapportert til bevilgnings- og kapitalregnskapet						83 241 866			
Kapitalkontoer									
60089901	Norges Bank KK /innbetalinger					26 416 934			
60089902	Norges Bank KK/utbetalinger					-110 181 177			
709403	Endring i mellomværende med statskassen					522 377			
<i>Sum rapportert</i>						<i>0</i>			
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)									
Konto	Tekst				2024	2023	Endring		
709403	Mellomværende med statskassen				-2 399 789	-2 922 166	522 377		

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år* for nærmere forklaring. Samlet tildeling skal ikke inkludere mottatte belastningsfullmakter eller mottatte betalinger etter rundskriv R-111 punkt 4, tilvisninger gjennom rundskriv eller bruk av felleskontoer.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
90 601	2 258 000	71 250 000	73 508 000
90 630	664 000	3 009 000	3 673 000
90 631	2 042 000	4 838 000	6 880 000
90 632	6 482 000	11 240 000	17 722 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 *	Maks. overførbart beløp **	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten***
090601		2 900 658		2 900 658				2 900 658	1 050 000	4 560 000	2 900 658
090630	"kan overføres"	1 158 299	-8 000	1 150 299				1 150 299		11 490 000	1 150 299
090631	"kan overføres"	530 910		530 910				530 910		11 149 000	530 910

* Kolonnen viser lønnskompensasjon på den enkelte budsjettpost for lønnsoppgjørene 2024 slik foreslått i departementenes omgrupperingsproposisjoner og slik disse fremgår av vedlegg 4 i Prop. 36 S (2024-2025) Nysaldering av statsbudsjettet 2024. Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon.

** Maksimalt beløp som kan overføres er lønnskompensasjon pluss 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24, fratrukket lønnskompensasjon, eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". For poster uten stikkordet "kan overføres", beregnes maksimalt overførbart beløp slik: (Årets bevilgning - lønnskompensasjon)*5% + lønnskompensasjon. Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

*** Mulig overførbart beløp er "Sum grunnlag for overføring", men maksimalt "Maks. overførbart beløp", og minimum "Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024". Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon om mulig overførbart beløp.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) har belastet kr. 8 000 på kapittel og post 090630.

Mulig overførbart beløp

Ubrukt bevilgning på kapittel og post 090601 er innenfor grensen for hva som kan overføres til 2025. For kapittel og post 090630 og 090631, se pkt. under stikkordet "kan overføres".

Stikkordet «kan overføres»

DMFs bevilgning på kapittel og post 090630 Sikrings- og miljøtiltak er gitt med stikkord "kan overføres". Beløpet på kr. 1 150 299 er overførbart til 2025.

DMFs bevilgning på kapittel og post 090631 Miljøtiltak Løkken er gitt med stikkord "kan overføres". Beløpet på kr. 530 910 er overførbart til 2025.

Note C del I Spesifisering av netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet etter kapittel og post				
Utgiftskapittel i Svalbardregnskapet	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Regnskap 2024
0011	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard	01	Driftsutgifter	2 475 650
<i>Sum utgiftsført i Svalbardregnskapet</i>				2 475 650
Inntektskapittel i Svalbardregnskapet	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Regnskap 2024
3030	Skatter og avgifter	72	Utmålsgebyr, årsavgift	745 500
<i>Sum innteksført i Svalbardregnskapet</i>				745 500
<i>Sum netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet</i>				1 730 150

Note C del II Spesifisering av netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet etter art		
	2024	2023
Driftsinntekter rapportert til Svalbardregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	745 500	840 000
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	745 500	840 000
Driftsutgifter rapportert til Svalbardregnskapet		
Utbetalinger til lønn	2 172 168	2 164 387
Andre utbetalinger til drift	303 482	75 613
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	2 475 650	2 240 000
Netto rapporterte driftsutgifter	1 730 150	1 400 000
Investerings- og finansinntekter rapportert til Svalbardregnskapet		
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	-	-
Investerings- og finansutgifter rapportert til Svalbardregnskapet		
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	-	-
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	-	-
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til Svalbardregnskapet		
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til Svalbardregnskapet</i>	-	-
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra Svalbardregnskapet		
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra Svalbardregnskapet</i>	-	-
Sum netto rapportert direkte i kapitalregnskapet (gjennom S-rapport) til Svalbardregnskapet etter art	1 730 150	1 400 000

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2024

	Note	2024	2023
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	2 628 500	2 277 000
Andre innbetalinger	1	30 923	72 785
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		2 659 423	2 349 785
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	42 264 753	39 729 116
Andre utbetalinger til drift	3	45 525 517	45 605 090
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		87 790 270	85 334 206
Netto rapporterte driftsutgifter		85 130 846	82 984 421
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	12 181 391	4 762 651
Utbetaling av finansutgifter	4	0	1 080
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		12 181 391	4 763 731
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		12 181 391	4 763 731
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	20 956 876	11 781 405
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		20 956 876	11 781 405
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		83 111	82 969
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		5 342 155	5 093 033
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		12 311 770	10 771 997
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		6 886 504	5 595 995
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		83 241 866	81 562 741
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld			
		2024	2023
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-1 657 214	-1 747 401
Skyldige offentlige avgifter		-9 718	-23 374
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse*		-728 961	-1 179 504
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		9 549	28 113
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger		-13 444	0
Sum mellomværende med statskassen	7	-2 399 789	-2 922 166

* Pensjonstrekket i de ansattes lønn (2%) på konto 263 inngår også på denne linjen.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2024	31.12.2023
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Utmålsgebyr, årsavgift (Svalbard kap. 0480)	745 500	840 000
Behandlingsgebyr bergrettigheter	1 367 500	877 000
Behandlingsgebyr konsesjoner	515 500	560 000
Sum innbetalinger fra gebyrer	2 628 500	2 277 000
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Leie av bergrettigheter og eiendommer (ka. 3906)	30 923	72 785
Sum andre innbetalinger	30 923	72 785
Sum innbetalinger fra drift	2 659 423	2 349 785

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2024	31.12.2023
Lønn	35 871 070	34 044 158
Arbeidsgiveravgift	5 342 155	5 093 033
Pensjonsutgifter*	3 001 209	2 472 022
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-2 483 908	-2 349 409
Andre ytelser	534 227	469 312
Sum utbetalinger til lønn	42 264 753	39 729 116
Antall utførte årsverk:	41	43

* Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2024 8,1 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2024 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2023 utgjorde premiesatsen 8,2 prosent.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2024	31.12.2023
Husleie	5 305 973	4 117 179
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	481 649	1 448 670
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	3 748 144	4 886 430
Mindre utstyrsanskaffelser	235 678	260 767
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 228 985	110 242
Kjøp av konsulenttjenester	21 906 227	19 093 048
Kjøp av andre fremmede tjenester	9 695 364	12 303 743
Reiser og diett	1 236 002	1 512 070
Øvrige driftsutgifter	1 687 494	1 872 940
Sum andre utbetalinger til drift	45 525 517	45 605 090

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2024	31.12.2023
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
	31.12.2024	31.12.2023
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	1 080
Sum utbetaling av finansutgifter	0	1 080

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2024	31.12.2023
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Infrastruktureiendeler	11 862 348	4 762 651
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	319 043	0
Sum utbetaling til investeringer	12 181 391	4 762 651

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2024	31.12.2023
Avgifter - Produksjonsavgifter på mineraler (kap. 55..)	20 956 876	11 781 405
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	20 956 876	11 781 405

Note 7 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2024	31.12.2024	Forskjell
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
<i>Sum</i>	0	0	0
Langsiktig gjeld			
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-1 531 254	0	-1 531 254
Skyldig skattetrekk og andre trekk	-1 657 214	-1 657 214	0
Skyldige offentlige avgifter	-40 908	-9 718	-31 190
Annen kortsiktig gjeld	-1 497 216	-732 856	-764 359
<i>Sum</i>	-4 726 592	-2 399 789	-2 326 803
Sum	-4 726 592	-2 399 789	-2 326 803